

A HITELESÍTÉS MINT JOGILAG MEGALAPOZOTT TEVÉKENYSÉG

BELCSÁK RÓBERT FERENC¹

jogász, ügyvéd

E-mail: drbelcsak@drbelcsak.hu

Az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda Zrt. (a továbbiakban: OFFI Zrt.) az állam által létrehozott olyan gazdasági társaság, amely **állami közfeladatot** lát el, és jogszabályban szabályozott tevékenysége során közhitelű, teljes bizonyító erejű közokiratot bocsát ki.² A hiteles fordítás, a fordítás hitelesítése, a hiteles másolat készítése vagy a bíróságnak, ügyészségnek és a nyomozó hatóságnak végzett tolmácsolás **nem gazdasági tevékenység, hanem egy állami feladat ellátása**, amelyet a jogi és természetes személyek díjazás ellenében vesznek igénybe.

A szakfordításról és a tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT-rendelet végrehajtásáról szóló 7/1986. (VI. 26.) IM-rendelet 5. § (6) bekezdése szerint az OFFI Zrt. a feladatai ellátása során a Magyar Köztársaság címerével ellátott okiratot (nyomtatványt) és körbélyegzőt használ. E rendelkezést leszámítva a hatályos magyar jogrendszerben nincs olyan szabályozás, amely az OFFI Zrt. által kibocsátott okiratok részletes tartalmi és alaki kellékeit meghatározná (Kisfaludy 2011). Hazánkban a hiteles fordításra (fordításhitelesítésre) vonatkozó **jogszabályi környezet széttöredezett és elavult** (Németh. 2017: 14–23).³

Figyelemmel arra, hogy az OFFI Zrt. közhiteles okiratokat állít ki, amelyet a megrendelők az üzleti életben, valamint jogaik érvényesítése során használnak fel a bíróságok és más hatóságok előtt, az iratminták és a **hitelesség kötelező kellékeinek jogszabályi meghatározásának hiánya jogbizonytalanságot** eredményezhet. A versenyképességhez és jogbiztonsághoz szükséges lehet az, hogy a felek által megtett jognyilat-

1 A szerző 2014. július 1-jétől az Igazságügyi Minisztérium igazságügyi kapcsolatokért felelős államtitkárának titkárságvezetője, valamint az Igazságügyi Felügyeleti Főosztály és a Civilisztikai és Igazságügyi Kodifikációs Főosztály munkatársa.

2 354/B/1995. AB-határozat.

3 Németh kifejti, hogy az igazságügyi fordításokat egy az 1980-as évek óta létező és mára már elavult jogszabály alapján egyedüli és kizárólagos jogosultként az OFFI Zrt. látja el. Megállapítja, hogy a hazai „hites fordítók” és tolmácsok képzési rendszere töredezett, a szakma felügyeletet sem kamara, sem pedig névjegyzék nem erősíti, a felügyeletért jelenleg az igazságügyi miniszter felel. Utóbbi felügyeleti tevékenység is – eltérően a közigazgatási jogból ismert fogalomtól – inkább szervezeti (cégjogi) ellenőrzésben testesül meg, amit az OFFI Zrt. felett álló felügyelőbizottság és a könyvvizsgáló lát el.

kozatokat, a megkötött akár milliárdos értékű szerződések tartalmát hiteles okiratokkal bizonyítsák, akár a peren kívüli egyeztetéseik, akár a bíróság előtti peres eljárás során.

Az OFFI Zrt. által kibocsátott dokumentumok tartalma mellett további bizonytalanságot és ezzel megannyi kérdést vet fel, hogy a hiteles fordítás (fordításhitelesítés) során milyen okirat (eredeti vagy másolati példány, esetleg hiteles kiadmány) fogadható el a fordítás alapjául, meddig terjed az OFFI Zrt. felelőssége a benyújtott iratok hitelességének vizsgálata során, milyen eszközök állnak/állhatnak rendelkezésre a formai vagy tartalmi ellenőrzés lefolytatásához?

Jelen tanulmány célja a hitelesség fogalmának és a kortárs „hiteles helyek” működésére vonatkozó legfőbb jogszabályoknak a bemutatásán keresztül annak áttekintése, hogy az eddigi szabályozástörténetben milyen megoldások születtek, és a jövőre vonatkozóan melyek lehetnek azok a minimális formai és tartalmi elemek, amelyeket érdemes volna a jogi szabályozásba illeszteni, továbbá amelyeket az OFFI Zrt. által kibocsátott közhiteles dokumentumoknak tartalmazniuk kellene, és a hitelesítés során milyen eljárásrend lenne követendő.

*„A jogéletben ugyanis kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy a különféle eljárásokban felhasználásra kerülő fordítások hitelességében a kellő bizalom meglegyen. Ez a felelős, olykor jelentős súlyú döntéseket magában foglaló **korrekt jogalkalmazás** alapvető feltétele.”* (Boóc et al. 2016: 20–24)

1. A hitelesítés rövid története Magyarországon

A magyar történetiség kezdetén az érdekeltek élő beszéddel adták elő szándékaikat, tehát szerződéseiket is szóban kötötték. A közhiteles személyek ezeket az élőszóval kihirdetett jogügyleteket tanúsították. Ezeket a személyeket pristáldoknak (szláv eredetű, jelentése: ott álló, jelenlévő) hívták (Mezey 2002). Nemcsak a királyoknak, a nádoroknak és egyéb bírácoknak, hanem a püspököknek, fő- és alispánoknak, főespereseknek is voltak pristáldusaik (Deák 2015). Egyes vélemények szerint bizonyos körben ilyen szerepet a poroszok is elláttak. A magyar írásbeliség első korszakában tehát a jogi ügyletek közhitelességű ténytanúsítói (sőt a bírósági ítéletek végrehajtói is) a pristáldok voltak (Mezey 2004). Később a törvények körülírták a jogi ügyletek kötéséhez és a tények közhitelességű tanúsítására kiküldött bizalmi férfiak kötelességeit. Az ilyen hatósági kiküldötteket királyi embereknek (homo regius) nevezték (Mezey 2002).

Az élőszóbeli tanúsítás mellett a XI. században megjelentek az írásbeliség első képviselőiként a királyi kancelláriák, és velük együtt a királyi és pápai közjegyzők, valamint az egyéb hiteles helyek, amelyek őrizték a magyar családok szerzett jogait és kiváltságait (Deák 2015). A szóbeliség helyébe lépő írásbeliség terjedésének köszönhetően az első hiteles helyek a XII. század végén kezdtek működni Magyarországon, párhuzamosan az állandó bíróságok felállításával. Az egyházi szervezet ebben az időben új, közhite-

lességet biztosító funkcióval bővült. A legjelentősebb szerepet a székes- és társas káptalanok (kanonok testületei), illetve a konventek (szerzetesházak) játszották, majd az évszázad közepétől a királyi monostorok is bekapcsolódtak (Deák 2015). Emellett hiteles pecséttel bíró helyként tartották számon országos illetékességgel a királyi kancelláriát, a saját területükön a szabad királyi városokat, a vármegyéket és birtokügyekben a nagyobb mezővárosokat is (Mezey 2002).

A közjegyzőség Magyarországon 1308. november 27-én jelent meg először, amikor a magyar Országgyűlés Károly Róbertet királlyá választotta (Deák 2015). A tabellionatus (Földi–Hamza 1996)⁴ Nagy Lajos király idejében kezdett elterjedni hazánkban. Ebből az időszakból maradt ránk az *Ars Notarialis*, azaz a közjegyzőség tudománya, amely pontosan szabályozta a jogi ügyletek iratainak szerkesztését, a jegyzői eljárás szabályait, a közhitelességű iratok formuláit (Deák 2015). A mohácsi vész után a szabad királyi városok mellőzték a hiteles helyek okiratait. A városi tanács jegyzője szerkesztette a peres és peren kívüli eljárások okiratait (Deák 2015).

Az 1858. évi jegyzői törvény szerint a szabályszerűen felvett jegyzői dokumentumok teljes bizonyító erővel bírtak, tehát közhitelesek voltak. A közjegyzőnek az iratok szerkesztésénél megnyilvánuló önállósága azt jelentette, hogy azok nem igényeltek záradékot vagy jóváhagyást. Röviddel ezután I. Ferenc József császári pátenssel Magyar-, Horvát- és Tótországúra is kiterjesztette az osztrák jegyzői rendtartást, ez az intézkedés pedig a végét jelentette a hiteles helyek tevékenységének (Deák 2015).

Az abszolutizmus hanyatlásával egy időben erőre kaptak a nemzeti mozgalmak, amelyek elsöpörték a császári és királyi jegyzőséget is. 1866-ban a közjegyzői hivatalt megszüntették, ezután az okiratok és a hivatalos eljárások tanúsítványait a törvényszékek kezelték (Deák 2015). Ebben az időben született meg a jogszabály az akkori Miniszterelnökségen belül az első Központi Fordító Osztály létrehozásáról is 1869 márciusában, amely az első állami szervezeti egység volt a fordítások hitelességének tanúsításához.⁵

Az 1874. évi XXXV. törvénycikkkel megjelent a magyar királyi közjegyzőség intézménye. A törvény kimondta, hogy a közjegyzői hivatal és a közjegyző autonóm entitás, ezzel egyidejűleg létrejött a közjegyzői kamara (Mezey 2002).

Trianon után az ország közigazgatása és az okiratok hitelesítése mint jogi tevékenység sajnos újra partikularizálódott, ebben az időben az ügyvédség, a közjegyzők, a bíróságok, valamint a településeken működő jegyzők látták el ezt a funkciót. 1944-től

4 A tabelliók voltak a mai közjegyzők elődei a római korban. A tabellio olyan jogban járatos személy volt, aki állami engedély alapján azon magánszemélyek rendelkezésére állt, akik dokumentumaikat hivatalos jogi formában kívánták írásba foglalni. A tabellio által készített okirat átmenetet képezett az advocatusok által készített egyszerű magánokirat és tabulariusokhoz kapcsolódó, teljes bizonyító erejű közokirat között, amennyiben érvényességéhez csak 3–5 tanú aláírását kívánták meg.

5 1869. március 25-én a Magyarországi Rendeletek Tárában kivonatossal megjelent, hogy „a magyar királyi miniszterelnökségnél egy központi fordítói osztály állíttatott fel”. A minisztertanácsi rendelet 18 paragrafusa részletesen szabályozza az osztály működését, amelynek vezetését a pesti egyetem szakmailag elismert, köztekintélynek örvendő filológiai professzorára, Ferencz József-re bízta. https://www.eleveltar.hu/web/guest/bongeszoz?ref=TypeDeliverableUnit_91c86d02-d4b4-4356-852a-79efc3a9f912&tenant=MNL (Letöltve: 2018. november 2.)

a szovjet rendszer a közjegyzői intézményt sem hagyta érintetlenül. A kamarák élére új elnököket választottak, Budapesten a kamara újjászervezése helyett ideiglenes intézőbizottságok jártak el, míg a királyi közjegyző elnevezése 1945. október 31-től közjegyzőre változott. 1949-ben egy kormányrendelet megszüntette a latin típusú közjegyző intézményét (a kamarával együtt), és a közjegyzők állami alkalmazottakká váltak (Deák 2015). Ezekben az években, 1950-ban jött létre a mai OFFI Zrt. valódi szervezeti jogelődje is gazdasági iroda formációként, amelyben az egykori fordítóosztály munkatársai kezdték meg a munkát.⁶ A rendszerváltás után mind a közjegyzőség, mind az ügyvédi (jogtanácsosi) hivatás visszanyerte a függetlenségét, és a bíróságok mellett jelenleg ezek a legmegbízhatóbb és legfontosabb „hiteles helyek”.

2. A hitelesség lehetséges értelmezési területei

A „hiteles” kifejezést a magyar nyelv többféle értelemben használja a mindennapi kommunikációtól a művészetben, a médián, az üzleti életben át egészen a kormányzat és a jog világáig. Gondoljunk csak a hitelt érdemlő állítás (hírforrás), a hiteles személyiség, a pénzügyi hitelképesség, a hitelérdemlő megjelenés, a hiteles politikus vagy cégvezetés, egy okirat hiteles másolata, a hiteles dokumentumfilm, hiteles mérleg, a hiteles előadás-mód vagy éppen a hiteles restauráció kontextusára.

A hitelesség amellet, hogy többféle szöveggörnyezetben is használatos, rengeteg interperszonális kapcsolatban is értelmezhető (például állam – állampolgár, eladó – vevő, hitelező – adós, cég – dolgozó, alkalmazás – felhasználó, üzletfél – üzletfél). A hitelességet céltalan egyoldalúan, önmagában értelmezni, ez a fogalom kifejezetten társadalmi, gazdasági, erkölcsi vagy akár jogi szintéren értelmezhető.

A hitelesség általános jelentéstartalmához a leginkább kapcsolódó fogalmak: a hitelesítés, a bizalom, a biztonság, a felelősség és a törvényesség. A hitelesség mint kritériumrendszer jelentősége a XXI. században megnövekedett, a globális világunkban az élet szinte minden területén tapasztalható bizalmi válság miatt (Keleti 2005).⁷ Azért van szükség tehát a hitelességre, hogy

- működjön a felek között a bizalom,
- csökkenjen a kockázat,
- nyugodtabb legyen az élet és a fentiekre tekintettel,
- legyen lehetőség a fejlődésre (Kisfaludi 2003).

6 A 44800/1950. (VII. 30.) IM-rendelet.

7 Keleti Arthur: *Üzleti igény a hitelesség megítélésére*. Az előadás elhangzott A hitelesség az üzleti életben című konferencián 2005. március 30-án. (<http://www.dmslabor.hu/Eloadas.aspx?id=98>. Letöltve: 2018. június 17.)

Általában egy magyar mondatnak nyelvtani szempontból van alanya és tárgya. Ez igaz a hitelesség megítélésében is, hiszen a hitelesség alanya általában egy személy (de természetesen lehet akár egy eszköz is), a tárgya pedig a közölt vagy kapott információ (Zsámboki 2005).⁸ A hitelesség tárgya mint információ is igen összetett lehet, különböző formában, technológián és hordozón fordulhat elő. A hitelesség kapcsán a legnagyobb problémát az jelenti, hogy a hétköznapiakban használt szubjektív (egyéni értékítéletet tartalmazó) fogalmat miként lehet az üzleti életben vagy éppen a magánszemélyek egymás közötti ügyleteiben használt egységes (objektív) formanyelvre átültetni?⁹

A probléma megoldását jelentő egységes formanyelv, amely részletesen meghatározza, hogy a hitelességnek mi a tartalma (például a közhiteles nyilvántartások tartalma) és formája (például a közjegyzői okirat): a jog.

3. A hitelesség a jogban

A jog a hitelességet elsődlegesen a **közhitelességgel és az okiratok bizonyító erejével** összefüggésben szabályozza, emellett részletes szabályokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy **ki (mely szerv) jogosult** hitelesíteni egy dokumentumot, és ennek **mi az eljárási rendje**. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a magyar jog nem határozza meg sem a hitelesség, sem a közhitelesség fogalmát általános, a jogágakon átívelő módon, így e fogalmak az egyes jogforrások vonatkozásában mást és mást jelenthetnek (Kisfaludi 2003).

Általánosságban fogalmazva, a hitelesség az entitás olyan tulajdonsága, amely egy vagy több hozzá kapcsolódó tulajdonságot más entitás számára bizonyíthatóvá tesz (Hirsch 2005).¹⁰ A hiteles szó önmagában annyit jelent: hitelt érdemlő, megbízható. A hitelesség jogi szempontból mindegyik esetben igazolt eredetiséget jelent, azaz, hogy a hiteles iratnak az eredeti irattal való egyezőségét az arra jogosult a jog által megkövetelt alakítások mellett tanúsítja (Ruttner 2015). Ebből a szempontból lehet tehát hiteles például a cégkivonat, a tulajdoni lap, a kiadmány, a másolat vagy éppen a fordítás.

A közhitelesség – a közjegyzők közhitelességének deklarálása kivételével – egy bíróság- vagy hatósági nyilvántartás jellemzőjeként került szabályozásra hazánkban. Egy nyilvántartás közhitelessége annyit jelent, hogy a benne szereplő jogokat vagy tényeket a nyilvántartásba bejegyzett adatra alapozva ellenérték fejében jogot szerző jóhiszemű har-

8 Zsámboki Gábor: A hitelesség alanya és tárgya. Az előadás elhangzott A hitelesség az üzleti életben című konferencián 2005. március 30-án. (<http://www.dmslabor.hu/Eloadas.aspx?id=101>. Letöltve: 2018. június 17.)

9 Hirsch Gábor: A hitelesség fogalma és története, nemzetközi kitekintés. Az előadás elhangzott a Hitelesség az üzleti életben című konferencián 2005. március 30-án. (<http://www.dmslabor.hu/Eloadas.aspx?id=97>. Letöltve: 2018. június 17.)

10 Hirsch Gábor i. m.

madik személy szempontjából létezőnek, és helyesnek kell tekinteni, míg a nyilvántartásban nem szereplő adatokat pedig nem létezőnek kell elfogadni (Kisfaludi 2003).¹¹

A hitelességhez kapcsolódó következő terminus a bizonyító erő, amely fogalomhoz az irat meghatározásán keresztül juthatunk el. Az irat kifejezés általánosan azt jelenti, hogy valamely szilárd anyagon (az információs társadalom korában már akár dematerializált adathordozón is) (Kengyel 2010), jelek formájában gondolatot vagy adatot rögzítettek. Lényeges továbbá, hogy a rögzített gondolat vagy adat utólag reprodukálható legyen. Utóbbi azért bír kiemelt jelentőséggel, mert az iratokat a tartalmuk, tehát a rögzített gondolat, illetőleg adat teszi bizonyítási eszközzé (Fazekas–Ficzere 2002).

Attól függően, hogy ki állította ki az iratot, és az milyen bizonyító erővel rendelkezik, az iratokat két nagy csoportba soroljuk: okiratok és az okiratnak nem minősülő más iratok (például egy levél) (Boros et al. 2012). **Az okiratot azzal a céllal állítják ki, hogy annak tartalma a későbbiekben bizonyítékul szolgáljon.** Az okirat kiállításának tehát az az „oka”, hogy az annak tartalmát jelentő tény, állítás, adat, állapot, jog vagy kötelezettség, a jövőben az okirattal bizonyítható legyen (Fazekas–Ficzere 2002). Az okiratokkal kapcsolatban a valóság különös hangsúlyt kap: az okiratokkal összefüggésben alkalmazott és többnyire jogszabályban előírt – az okirat létrehozására, tartalmi és alaki kellékeire vonatkozó – előírások mind az okirat és az abba foglalt információ valóságának védelmét szolgálják (Galli 2011: 26–39).

Az okirathoz fűződő bizonyító erő szempontjából a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) ad eligazítást, amely az okiratokat a bizonyító erejük alapján osztályozza (Kengyel 2005: 348).¹² Eszerint különbséget tehetünk köz- és magánokirat, illetve teljes bizonyító erejű és egyszerű magánokirat között.¹³

A Pp. 323. § (2) bekezdése szerint a közokiratot az ellenkező bizonyításáig valódinak kell tekinteni [...], (Wopera szerk. 2017)¹⁴ míg a 323. § (3) bekezdése kimondja,

11 Kisfaludi András részletesen elemzi a közhitelesség fogalmát. Bemutatja, hogy Szladits Károly az ún. anyagi nyilvánosságot helyezte a közhitelesség központjába, majd a II. világháború után Kampis György a közhitelességet egy vélelemrendszerként jelenítette meg. Kisfaludi András i. m.

12 Kengyel Miklós az okirathoz fűződő bizonyító erő szempontjából megkülönbözteti az alaki és az anyagi bizonyító erőt. Az alaki bizonyító erő vizsgálatának célja annak a megállapítása, hogy valamely okirat a törvényben meghatározott feltételeknek megfelel-e (például a kiállító személye, a kiállítás szabályai). Ezek objektív ismérvek, amelyek a szabad bizonyítási rendszerben a bírői mérlegelésnek gátat szabnak. Az alaki bizonyító erő szempontjából a Pp. két okiratot nevesít: a közokiratot és a teljes bizonyító erejű magánokiratot. Az anyagi bizonyító erő vizsgálata az okirat és a per tárgya közötti összefüggésre adja meg a választ. A bíróság a bizonyítékok szabad értékelése során, mérlegelési jogkörében állapítja meg az okiratok anyagi bizonyító erejét.

13 A szóban forgó okiratok formai és tartalmi kellékeinek, valamint a vonatkozó törvényi szabályozásnak a részletes kifejtése a következő fejezetben található.

14 Valódinak akkor tekintethetjük az okiratot, ha a benne feltüntetett kiállítótól származik. Az okirat akkor hamis, ha nem a benne feltüntetett kiállítótól származik. Hamisított pedig akkor, ha a benne feltüntetett kiállítótól származik ugyan, de tartalmát utólag jogellenesen megváltoztatták. Az ellenkező bizonyításáig azonban úgy kell tekinteni a közokiratot, hogy az a benne feltüntetett kiállítótól származik. Természetesen ezek a fogalmak a magánokiraatra is vonatkoznak (Wopera szerk. 2017: 433).

hogy a közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette, vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta, a közokirattal tanúsított tények és adatok valóságát, valamint a közokiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját. A Pp. 324. § (1) – (2) bekezdése alapján, az eredeti közokirattal azonos bizonyító ereje van a közokiratról készített másolatnak – a másolatkészítés technológiájától és adathordozótól függetlenül –, ha a másolatot közokirat kiállítására jogosult vagy megőrzésére hivatott szerv, továbbá, ha ezek ellenőrzése mellett más személy vagy szervezet készítette, valamint, ha azt az E-ügyintézési törvény szerinti hiteles másolatkészítés központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás szabályai szerint készítették. Ha a közokiratnak nem minősülő okiratról készül közokiratba foglalt másolat, a közokirat csupán azt bizonyítja, hogy annak tartalma a közokiratnak nem minősülő eredeti okirattal megegyezik.

A Pp. 325. § (3) bekezdése kimondja, hogy a teljes bizonyító erejű magánokirat az ellenkező bizonyításig teljes bizonyító erővel tanúsítja, hogy az okirat kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetve elfogadta vagy magára kötelezőnek ismerte el. A (4) bekezdés szerint a teljes bizonyító erejű magánokirat valódiságát csak akkor kell bizonyítani, ha azt az ellenfél kétségbe vonja, vagy a valódiság bizonyítását a bíróság szükségesnek találja. A teljes bizonyító erejű magánokirathoz a törvény a hamisítatlanság vélelmét fűzi, amikor a Pp. 325. § (5) bekezdése rögzíti, hogy ha a teljes bizonyító erejű magánokiraton szereplő aláírás valódisága nem vitás vagy bizonyított, illetve a legalább fokozott biztonságú e-aláírás vagy bélyegző vagy zárt rendszerben alkalmazott bizalmi szolgáltatás keretében a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adatok ellenőrzésének eredményéből más nem következik, az aláírást vagy a bélyegzőt megelőző szöveget – e-okirat esetén az aláírt vagy bélyegzővel ellátott adatokat – az ellenkező bizonyításig meg nem hamisítottak kell tekinteni, kivéve, ha az okiratnak olyan rendelkezései vagy hiányai vannak, amelyek e vélelmet megdöntik.

A Pp. 326. §-a szerint a magánokirathoz – ha azt nem a 325. § (1) bekezdése szerint állították ki – nem fűződik törvényi vélelem, és annak bizonyító erejét a bíróság a bizonyítás általános szabályai szerint a tárgyalás és a bizonyítás összes adatainak figyelembevételével állapítja meg [...].

A jogi személy által kiállított vagy őrzött okiratról készült másolat bizonyító erejével kapcsolatban a Pp. 327. §-a kimondja, hogy az teljes bizonyító erővel tanúsítja, hogy tartalma megegyezik az eredeti okirattal, feltéve, hogy a jogi személy, amely az okiratot kiállította, vagy azt őrzi, ezt szabályszerűen igazolta a 325. § (1) bekezdés d) (képviselőre jogosult megfelelően aláírta) vagy f) pontjának (szabályszerű e-aláírás és időbélyegző) megfelelő másolat kiállításával. A jogi személy által készített másolat bizonyító ereje az eredeti okirattal azonos, kivéve, ha a másolat közokiratról készült.

A fentiekben ismertetett jogszabályi rendelkezésekre azért van szükség, mert az **okiratokhoz és a benne feltüntetett adatok valódiságához közérdek, az okiratforgalom tisztasága (vagyis a jogbiztonság) kapcsolódik** (Galli 2011).¹⁵

A hitelesítés mint jogi tevékenység, az arra jogszabályban felhatalmazott személy vagy szerv által valamely ténynek, adatnak vagy információnak a közhitelű bizonyítására irányuló jogilag szabályozott cselekményeinek az összessége.

A hitelesítésre feljogosított személyek és szervezetek Magyarországon jelenleg – a papíralapú dokumentumok esetén – a bíróságok, a közjegyzők, a közigazgatási szervek és más hatóságok, a konzul és a külképviseleti hatóság, az ügyvédek, valamint a jogtanácsosok és végül, de nem utolsósorban az OFFI Zrt., míg e-dokumentumok esetén – a fentiekben túl – a hitelesítésszolgáltatók is. E „hiteles helyek” mellett hitelesítésre lehet jogosult – szintén jogszabályi felhatalmazás birtokában – például két jegyzőkönyv-hitelesítő, aki hitelesíti a társasházi közgyűlésről készült jegyzőkönyvet,¹⁶ vagy éppen két egyidejűleg jelen lévő tanú, aki aláírja a végrendeletet.¹⁷

4. „Hiteles helyek” a hatályos magyar jogrendszerben

4.1. A hagyományos papíralapú dokumentumok hitelesítése

4.1.1. A bíróságok által készített közokiratok mint hiteles dokumentumok

Mindenekelőtt a bíróságok által készített közokiratok mint hiteles dokumentumok tartalmi és formai jellemzőit vizsgáljuk, ezt követően pedig a bírósági hitelesítést. A bíróságok által kiállított közokiratokra (például ítéletekre, végzésekre, jegyzőkönyvekre) nézve egyrészt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.),¹⁸ másrészt a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM-rendelet (a továbbiakban: Bűsz.) rendelkezései vonatkoznak.

A Pp. és a Be. részletesen meghatározza a bíróságok által kiállított közokiratok tartalmi és alaki kellékeit, ezek közül – a tanulmány terjedelmi korlátait is figyelembe véve – a jegyzőkönyvekre és az ítéletre vonatkozó szabályozást tárgyaljuk részletesebben a Pp. szabályainak ismertetésével.¹⁹

A Pp. 159. § (1) bekezdése alapján a bíróság a tárgyalásról, a tárgyaláson kívül foganatosított meghallgatásról, valamint törvényben meghatározott egyéb esetben jegyzőkönyvet készít (például a helyszíni szemle foganatosításáról).

15 Galli Péter – Az okiratfordítás gyakorlati problémái. i. m. 27.

16 A társasházakról szóló 2003. évi CXXIII. törvény 39. § (2) bekezdés.

17 A polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 7:17. §.

18 2018. július 1. napjától lép hatályba a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény.

19 A Be. 166–167. §, valamint a 250–255. §-ai – az eljárás tárgyából következő értelemszerű eltérések mellett – tulajdonképpen azonos tartalommal kerültek szabályozásra, mint a Pp. ismertetett rendelkezései, így azok bővebb kifejtésétől eltekintünk.

A jegyzőkönyv elkészítése formai szempontból többféleképpen is történhet, amelyek közül témánk szempontjából az írásbeli jegyzőkönyv bír jelentőséggel.²⁰

Az új Pp. külön bekezdésekben tárgyalja a jegyzőkönyv alaki, technikai kötelező elemeit, valamint az eljárási cselekmény során történt lényeges eseményeket. Az alaki követelmények külön kezelését a jegyzőkönyv közokirati jellege indokolja. A közokirati formához fűződő vélelmek ugyanis csak olyan okirathoz fűződhetnek, amelyek a törvényben meghatározott alakiságoknak megfelelően az arra jogosult közjogi jogalany (esetünkben a bíróság) állított ki (Petrik szerk. 2017).

A Pp. 160. §-a „*A jegyzőkönyvvel szemben támasztott formai és tartalmi követelmények, a jegyzőkönyv írásbeli kivonata*” címet viseli, amely már önmagában is utal a jegyzőkönyv hitelességi kellékeire.

A Pp. 160. § (1) bekezdése szerint a jegyzőkönyvben rögzíteni kell:

- a) az eljáró bíróságot és a bírósági ügyszámot,
- b) a felek nevét és perbeli állását, továbbá a per tárgyát,
- c) a tárgyalás helyét, továbbá a tárgyalás kitűzött és tényleges kezdő és befejező időpontját, valamint a tárgyalás elhalasztásának tényét, illetve a tárgyalás folytatólagos vagy ismételt, perfelvételi vagy érdemi tárgyalási jellegét,
- d) a bírák, a jegyzőkönyvvezető és a tolmács nevét,
- e) a jelen lévő feleknek és képviselőiknek nevét és perbeli állását, a jelen lévő más perbeli személyek nevét,
- f) annak tényét, ha a bíróság az ítélet kihirdetésének elhalasztása esetén a kihirdetéskor az írásba foglalt ítéletet a jelen lévő feleknek nyomban kézbesíti,
- g) zárt tárgyalás esetén az erre történő utalást.

A fenti általános szabályon túl a Pp. 160. § (2) bekezdése kimondja, hogy a jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

- a) az eljárás menetét és az annak során történeteket úgy, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, az eljárás e törvényben meghatározott alaki követelményeknek megfelel-e, ha valamely kifejezés vagy kijelentés pontos szövege jelentős, azt szó szerint kell a jegyzőkönyvben rögzíteni,
- b) a felek által előadott lényeges kérelmeket és nyilatkozatokat, ideértve a felek tényállításait, jogállításait és bizonyítási indítványait, valamint a keresetkiter-

20 Az elnök határozza meg, hogy milyen eljárási cselekmények esetén alkalmaz jegyzőkönyvvezetőt. Ha jegyzőkönyvvezető alkalmazására nem kerül sor, a bíróság a jegyzőkönyv tartalmának rögzítése céljából, az adott eljárási cselekménnyel egyidejűleg a jegyzőkönyvi tartalmat összefoglaló hangfelvételt rögzít és az írásbeli jegyzőkönyvet utóbb e felvétel hanganyagának leírásával készíti el. Ha a per érdemi tárgyalási szakában az eljárási cselekmény megkezdéséig bármelyik fél kéri, a bíróság – a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén – elrendeli a jegyzőkönyv képet és hangot egyidejűleg rögzítő folyamatos felvétel útján történő elkészítését, persze ezt a bíróság hivatalból is elrendelheti. Lásd: Pp. 159. § (2) – (4) bekezdések.

- jesztést, a keresetváltoztatást, a viszontkeresetet, a beszámítást, a korábbi kérelmekről és nyilatkozatoktól való eltéréseket, illetve valamely nyilatkozatnak bírói felhívás ellenére való elmulasztását vagy megtagadását,
- c) a keresettől való elállást, továbbá az elismerési és a jogról való lemondást, illetve a felek között létrejött egyezséget,
 - d) az okiratok bemutatásának megtörténtét, valamint azoknak az eljárás szempontjából lényeges tartalmát, a tanúk vallomását, a szakértők szóban előadott véleményét és a szemle eredményét,
 - e) a pervezetés és rendfenntartás körében tett intézkedéseket,
 - f) a korábbi eljárás ismertetésének megtörténtét, az ismertetett iratok megjelölését, valamint
 - g) a bíróság által az eljárási cselekmény folyamán hozott végzéseket és az ítélet kihirdetésének megtörténtét.

Ha kizárólag írásbeli jegyzőkönyv készül a felek beadványának, a szakértők véleményének vagy más periratnak felolvasása, valamint okiratnak vagy másolatnak csatolása esetén, a jegyzőkönyvben csupán ennek megtörténtére kell utalni.²¹

Az írásbeli jegyzőkönyv két módon készülhet, vagy az eljárási cselekménnyel egyidejűleg, vagy annak befejezését követően az arról készült felvétel alapján, ezért a Pp. az elkészítési mód tekintetében más szabályokat tartalmaz az aláíróra vonatkozóan. A Pp. 161. § (5) bekezdése további hitelességi kellékként rögzíti, hogy az írásbeli jegyzőkönyvet, a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát és az esetleges módosításokat az egyes bíró, illetve az elnök és a jegyzőkönyvvezető írja alá. Ha a bíróság tanácsban jár el, és az elnök az aláírásban akadályoztatva van, az írásbeli jegyzőkönyvet vagy annak kivonatát helyette – helyettesi minőségének feltüntetésével – a tanács egyik tagja írja alá. A (6) bekezdés kimondja továbbá, ha az írásbeli jegyzőkönyv vagy annak kivonata felvétel alapján készül, a felvétel írásba történő áttétele során a jegyzőkönyvvezető helyett a leírást végző bírósági alkalmazott jár el, és aláírásával igazolja, hogy a leírást a felvételnek megfelelően készítette el.

A bíróság eljárási cselekményei közül a döntés a legfontosabb, hiszen a többi perbeli cselekmény (például az észlelés és a következtetés, a pervezetés) végső soron a bírói döntés megszületését mozdítják elő (Kengyel 2017). A bíróság a per érdemében ítélettel határoz.²² Az ítélet tehát a bíróságnak az az eljárási cselekménye, amellyel a per érdemében dönt, befejezve ezzel az előtte folyó peres eljárást.

A Pp. 346. § (1) bekezdése szerint az írásba foglalt ítélet bevezető részre, rendelkező részre, perorvoslati részre, indokolásra és záró részre tagolódik.

– Bevezető rész:

- a) a bíróság megnevezését,

²¹ Pp. 160. § (3) bekezdés.

²² Pp. 340. § b) pont.

- b) az ügy számát,
- c) a képviselő fajtájára utalással a felet képviselő személy nevét és lakóhelyét, székhelyét, képviselő hiányában a személyes eljárásra utalást,
- d) a fél nevét és lakóhelyét, székhelyét,
- e) a fél perbeli állását, és
- f) a per tárgyának a megnevezését tartalmazza.²³

– A rendelkező rész tartalmazza a bíróság döntése szerinti rendelkezést.²⁴

– A perorvoslati rész tartalmazza, hogy az ítélet ellen van-e helye fellebbezésnek, azt hol és mennyi idő alatt lehet benyújtani, továbbá a fellebbezési tárgyalás tartására irányuló kérelem szabályairól történő tájékoztatást.²⁵

– Az indokolás a bíróság által megállapított tényeket, a feleknek a per tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát és azok alapjának rövid ismertetését, az érdemi rendelkezés tartalmára történő utalást, továbbá a jogi indokolást tartalmazza. Utóbbi tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.²⁶

– A zárórész tartalmazza az ítélelhozatal helyének és idejének megfelelő keltezését, továbbá az egyesbírónak vagy a tanács elnökének és tagjainak nevét és aláírását. Ha valamelyikük az aláírásban akadályozva van, a zárórész ezt és az akadály megjelölését is tartalmazza.²⁷

A bíróságok hitelesítési tevékenységét a Büsz. és a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII. 23.) OBH-utasítás (a továbbiakban: Iratkezelési szabályzat) szabályozza.

A Büsz. 13. § (1) bekezdése kimondja, hogy a külön jogszabályban megjelölt azon személyek, akik az ügyben iratbetekintési joggal rendelkeznek, az ügy iratairól – kivéve, ha az iratról a másolat kiadását jogszabály kizárja – hiteles vagy nem hiteles másolatot kaphatnak. A bíróság által készített és kiadott papíralapú vagy elektronikus másolat egyszerű vagy hiteles másolat, viszont az iratbetekintésre jogosult által készített másolat nem hiteles másolat.²⁸

23 Pp. 346. § (2) bekezdés a) – f) pont.

24 Pp. 346. § (3) bekezdés.

25 Pp. 346. § (3) bekezdés.

26 Pp. 346. § (4) – (5) bekezdés.

27 Pp. 346. § (7) bekezdés.

28 Iratkezelési szabályzat 37. § (1) bekezdés.

A másolatot az irodavezetőnél kell megrendelni, ő határozza meg a másolat kiadásának időpontját, és gondoskodik a másolat elkészítéséről. A másolatot az iroda rendszerint a megrendeléstől számított harmadik munkanapon adja ki.²⁹ A másolatot ügyfélfogadási időben kell kiadni, kivéve, ha a bíróság elnöke a más időpontban történő kiadást engedélyezi.³⁰ Az irodavezető nyilvántartja a hiteles másolat módját (fénymásolás, gépipírás stb.), a megrendelő nevét, az illetékmentesség tényét vagy a lerótt illeték összegét. A másolat átvételét a megrendelő keltezéssel ellátott aláírásával igazolja.³¹

A bírósághoz érkezett iratról a bíróság által készített másolatot és a más által elkészített és hitelesítés végett bemutatott másolatot az iroda látja el a „másolat hitelül” záradékkal, a másolatot készítő aláírásával, a bíróság körbélyegzőjének lenyomatával³² és a másolat készítésének időpontjával. Fontos, hogy az ügy iratairól kiadott nem hiteles másolat e hitelességi kellékeket nem tartalmazza.³³

A külföldi felhasználásra szánt hiteles másolatot – ha nemzetközi szerződés alapján vagy annak hiányában felülhitelesíteni kell – a bíróság elnöke vagy elnökhelyettese az aláírásával, a hitelesítés időpontjának feltüntetésével és a bíróság bélyegzőlenyomatával hitelesíti. A hitelesítési záradék szövege a következő: „... (név) aláírását és a bíróság bélyegzőjének lenyomatát hitelesítem.”³⁴

4.1.2. A közjegyzők által készített közokiratok mint hiteles dokumentumok

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 1. § (1) bekezdése értelmében a **törvény közhitelességgel ruhazza fel a közjegyzőket**, hogy a jogviták megelőzése érdekében a feleknek pártatlan jogi szolgáltatást nyújtsanak. Ez egy fontos és védendő közérdek. E szakasz (2) bekezdése szerint a közjegyző a jogügyletekről és jogi jelentőségű tényekről közokiratot állít ki [...].

A közjegyzői okiratok az ügyleti okirat és a ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány).³⁵ Az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvá-

29 Bűsz. 13. § (2) bekezdés.

30 Iratkezelési szabályzat 37. § (2) bekezdés.

31 Bűsz. 13. § (3) bekezdés, Iratkezelési szabályzat 38. § (1) – (2) bekezdés.

32 A bíróság hivatalos hitelesítési eszközeiről, így az állami címerrel, sorszámmal és egyéb azonosítással ellátott bélyegzőkről, valamint a hivatalos célra felhasználható e-aláírásokról és e-bélyegzőkről a bíróság elnöke által kijelölt igazságügyi alkalmazott nyilvántartást vezet. A bíróság körbélyegzőiről és az azonosítással ellátott lajstrombélyegzőiről olyan nyilvántartást kell vezetni, amelyből megállapítható, hogy melyik sorszámu, azonosításu és lenyomatú bélyegzőt, mely időponttól ki jogosult használni, illetve meddig volt jogosult használni. A nyilvántartásnak tartalmazni kell az átvevő nevét, beosztását, munkakörét, szervezeti egységét, az átadó és átvevő aláírását. Iratkezelési szabályzat 49. §.

33 Bűsz. 13. § (4) – (5) bekezdés.

34 Bűsz. 13. § (6) bekezdés.

35 ÍH 2016.149. – A közokirat csak akkor bizonyítja a benne foglalt tények valóságát, ha maga a hatóság tanúsítja a tények fennállását, vagy fenn nem állását, és ezt közhitelességgel igazolja. Egy hatósági intézkedésről kiállított közokirat csak az intézkedés tartalmát és megtörténtét bizonyítja, de a benne szereplő tények valódiságát nem. Azzal, hogy a fél közjegyzői okiratba foglalja egy adott tény fennállására vonatkozó saját előadását, az adott tény nem válik bizonyítottá, csak az, hogy az arra vonatkozó nyilatkozatot a fél megtette.

nítás tényét, a ténytanúsító okiratban a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában.³⁶

A Kjtv. 111. § (2) bekezdése szerint a közjegyző által e törvényben előírt alakszerűségek megtartásával elkészített közjegyzői okirat, ennek hiteles kiadmánya és hiteles másolata: közokirat.

A közjegyző **felel azért**, hogy a közjegyzői okirat **a valóságnak megfelelően tartalmazza** a közjegyző jelenlétében történt tényeket.³⁷

A minden közjegyzői okiraatra vonatkozó általános alaki és tartalmi kellékeket a Kjtv. 115–119. §-ai az alábbiak szerint szabályozzák:³⁸

- A közjegyzői okiratot világosan és rövidítések nélkül kell szövegezni; a leírásnál az üresen maradó sorokat vízszintes vonallal kell kitölteni.
- A közjegyzői okiratban a határidőt, határnapot, a pénzkötelezettség végösszegét, az okirat keltét és más fontos számadatot számmal és betűvel is ki kell írni.
- A közjegyzői okiratban törölni, átütni vagy a sorok közé írni nem szabad. Ha a szó törlése szükséges, a javítást úgy kell elvégezni, hogy az áthúzott szó olvasható maradjon. A törölt szavak számát a lapszálon vagy az okirat végén fel kell tüntetni, és a közjegyző, valamint a felek aláírásával kell ellátni.
- Ha a közjegyzői okiratban más változtatás vagy kiegészítés szükséges, ezt az okirat megfelelő sorában utaló jellel kell jelölni. A változtatást vagy kiegészítést – az érintett szavak számának feltüntetésével – a lapszálon vagy az okirat végén kell elhelyezni, és a közjegyző, valamint a felek aláírásával kell ellátni.
- A közjegyző névcseré, hibás névírás, szám- vagy számítási hiba vagy más hasonló elírás esetén az okiratban szereplő ügyfelek közös kérelmére vagy hivatalból a közjegyzői okirat kijavítását végzéssel bármikor elrendelheti.
- A közjegyzői okirat kijavítását elrendelő végzést a kijavított okiraatra és lehetőleg annak kiadmányaira is fel kell jegyezni. Ha a kiadmányokat már kibocsátották, a közjegyző új, a kijavított szöveget tartalmazó kiadmányokat bocsáthat ki.
- A közjegyzői okiratot ügyszámmal, oldalait folyamatos sorszámmal kell ellátni.
- A közjegyző a közjegyzői okiratot a végén aláírásával, közjegyzői minőségének feltüntetésével és bélyegzőjével látja el.
- A fél és más érdekelt a közjegyzői okiratot a végén aláírja, vagy kézjegyével látja el. Ha erre nem képes, az aláírást a közjegyző aláírása pótolja.

36 Kjtv. 111. § (1) bekezdés.

37 Kjtv. 113. §.

38 Mind a Kjtv., mind egyéb jogszabályok (pl. Ptk.) az egyes közjegyzői okiraatokra vonatkozóan további kötelező tartalmi és alaki kellékeket követel meg az okirat érvényességéhez és a közokirati bizonyító erőhöz.

- A közjegyző az okirat készítéséhez e törvényben meghatározott esetben segédszemélyek közreműködését veszi igénybe. Segédszemély az ügyleti tanú, az azonossági tanú és a tolmács. A segédszemélyek azonosításánál az ügyfélre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
- Ha a közjegyzői okirat több lapból áll, ezeket zsinórral össze kell fűzni, és a közjegyző bélyegzőjével kell megerősíteni. A közjegyzői okirat mellékleteit, melyek az okirat részét képezik, ugyanígy kell az okirathoz fűzni. Ha a melléklet erre nem alkalmas, azt a közjegyzői okirat ügyszámával ellátva az okirathoz csatolva kell őrizni.
- A közjegyzői okirat eredeti példányát az a közjegyző őrzi, aki készítette. A felek az okirat hiteles kiadmányát kapják meg.

A fentiek mellett a közjegyzői okiratnak tartalmaznia kell:

- a) az eljárás helyét, évét, hónapját és napját,
- b) a közjegyző családi és utónevét, továbbá székhelyét,
- c) a felek, az azonossági és az ügyleti tanúk, a bizalmi személy, valamint a tolmács családi és utónevét,
- d) a jogügylet tartalmát, utalva az esetleges meghatalmazásra vagy más mellékletre, feltéve hogy ezek a közjegyzői okirathoz nincsenek hozzáfűzve,
- e) a közjegyzői okirat felolvasásának, illetve az ezt helyettesítő eljárásnak a megtörténtét, vagy a felolvasás mellőzésének tényét és a feleknek ezt indítványozó nyilatkozatát,
- f) azt, hogy a fél a közjegyzői okiratban foglaltakat az akaratával megegyezőnek találta,
- g) a felek az azonossági és az ügyleti tanúk, a bizalmi személy, valamint a tolmács aláírását vagy kézjegyét,
- h) a közjegyző aláírását és bélyegző lenyomatát.³⁹

A közjegyzői okiratban mindezek mellett fel kell tüntetni továbbá a felek, az azonossági és az ügyleti tanúk, a bizalmi személy, valamint a tolmács lakóhelyét, születési helyét és idejét, lehetőség szerint anyja nevét, szükség esetén a felek egyéb személyi adatait, és azt, hogy ezekről a közjegyző hogyan győződött meg.⁴⁰

Rendkívül fontos rendelkezést tartalmaz a Kjtv. 131. § (1) bekezdése, amely **ki mondja, hogy nem tekinthető közokiratnak az az okirat**, amelyet a közjegyző az illetékességi szabályok, valamint a fentiekben részletesen kifejtett formai és tartalmi normák megsértésével vagy elmulasztásával készített. A Kjtv. 131. § (2) bekezdése kivételes szabályként rögzíti azonban, hogy a 130. §-ban foglalt adatok hiánya nem vonja maga után a közjegyzői okirat közokirati jellegének elvesztését.

³⁹ Kjtv. 129. §.

⁴⁰ Kjtv. 130. §.

A közjegyzői okirat elkészítésére – vagyis a közjegyző alapvető hitelesítési tevékenységére – vonatkozó eljárási szabályokat a Kjtv. 120.§ –128/A. §-ai tartalmazzák.⁴¹

A közjegyzői okirat elkészítése alkalmával a közjegyző kötelessége, hogy

- a) meggyőződjék a fél ügyleti képességéről és jogosultságáról, továbbá valódi szándékáról,
- b) tájékoztassa a felet a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről,
- c) világosan és egyértelműen írásba foglalja a fél nyilatkozatait,
- d) felolvassa a közjegyzői okiratot a fél előtt, valamint a felolvasás kezdő és befejező időpontját az okiratban óra, perc pontossággal rögzítse; a közjegyzői tanúsítványt csak akkor kell felolvasni, ha e törvény kifejezetten így rendelkezik,
- e) meggyőződjék arról, hogy a közjegyzői okiratban foglaltak megfelelnek a fél akaratának.
- f) előzetesen tájékoztassa a személyazonosság ellenőrzésével érintett felet az ellenőrzés céljáról, módjáról és tartalmáról, a közjegyzői közreműködés megtagadásának kötelezettségéről és a Pmt.-ben megjelölt bejelentési kötelezettségéről, valamint az ellenőrzés során megismert adatok kezeléséről.⁴²

A közjegyzői okirat elkészítésénél **aggályos körülménynek kell tekinteni** különösen, ha a fél a közjegyzői okiratba olyan rendelkezés felvételét kéri, amely jogvita keletkezéséhez vezethet, vagy amelynek nincs joghatása.⁴³

A közjegyző az **általa készített közjegyzői okiratról hiteles kiadmányt és bizonyítványt**, más közjegyző által készített okiratról hiteles másolatot adhat ki.⁴⁴ Közjegyzői okiratról – ha e törvényben vagy az okiratban másképpen nem rendelkeztek – csak az abban félként szereplő személy, törvényes képviselője vagy meghatalmazottja részére adható ki hiteles kiadmány.⁴⁵ Hiteles másolat – ha a felek másképpen nem rendelkeztek – a közjegyzői okiratban félként szereplő személy, törvényes képviselője vagy meghatalmazottja részére korlátlan számban adható ki. Ez irányadó az egyszerű másolat kiadására és a betekintés engedélyezésére is. Az eddigiekben fel nem sorolt személy részére másolat kiadása és betekintés engedélyezése az erre jogosult személy hozzájárulásával lehetséges, ennek hiányában pedig akkor, ha a kérelmező a másolat kiadásához fűződő jogi érdekét valószínűsíti, és kérelmének teljesítése aggályra nem ad okot.⁴⁶

A hiteles kiadmányt az eredeti okirattal szó szerint megegyezően kell elkészíteni, azzal az eltéréssel, hogy az eredeti okiratban végzett javításokat és kiegészítéseket közvet-

41 E rendelkezések közül a felek azonosítására és személyazonosságuk ellenőrzésére vonatkozó szabályokat az ellenőrzési kérdések között tárgyaljuk, míg a tanulmány terjedelmi korlátaira tekintettel az ügyleti és azonossági tanúkra vonatkozó szabályokat nem tárgyaljuk.

42 Kjtv. 120. § (1) bekezdés.

43 Kjtv. 121. §.

44 Kjtv. 148. §.

45 Kjtv. 150. §.

46 Kjtv. 151. § (1) – (2) bekezdés.

lenül arra a helyre kell írni, ahová a szövegösszefüggés szerint tartoznak, és a javítás, kiegészítés tényét a kiadmányon nem kell feltüntetni. A hiteles kiadmányban a meghatalmazás és egyéb melléklet szövegét az általános hitelesítési záradék előtt kell feltüntetni. A hiteles kiadmányt a közjegyző a szöveg végén záradékkal hitelesíti; amely tartalmazza a kiadmány keltét, a közjegyző aláírását és bélyegzőjének lenyomatát. A hiteles kiadmány kiadását és azt, hogy kinek adták ki, az eredeti okiraton vagy a hozzá fűzött íven fel kell tüntetni. A hiteles másolat kiadására a fentieket kell alkalmazni; az a hiteles kiadmány, hiteles másolat, amely a Kjtv. rendelkezéseinek nem felel meg, nem tekinthető közokiratnak.⁴⁷ Közjegyzői okirat létéről szóló bizonyítványt a közjegyző annak adhat ki, aki hiteles másolatra lenne jogosult.⁴⁸ Ha a közjegyzői okirat több önálló jogügyletet foglal magában, a közjegyző az egyes jogügyletekről a közjegyzői okiratról kivonatot adhat ki. A kivonatot a közjegyző záradékkal hitelesíti; ez azt tartalmazza, hogy a kivonat az okirat meghatározott része, és a kivonat alapján nincs helye bírósági végrehajtásnak.⁴⁹

4.1.3. Hatóságok által készített közokiratok mint hiteles dokumentumok

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban. Ákr.) 9. §-a szerint hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel, vagy **jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki**.

A hatósági jogkör alatt a jogalkalmazó egyedi aktusok különböző típusainak kiadására és más jogérvényesítő cselekmény (például hatósági ellenőrzés, általános vagy speciális hatósági felügyelet, törvényességi felügyelet, közigazgatási jogi szankcióalkalmazás) végzésére vonatkozó jogszabályi felhatalmazást értjük, mely által a szerv egy meghatározott fajta hatáskör (hatósági hatáskör) birtokosává válik, és ennek gyakorlására irányuló tevékenysége a hatósági eljárásjog hatálya alá kerül (Boros et al. 2012).

A hatóságok hatásköreinek gyakorlása során tehát az ügyfelekkel egy sajátos, jogilag részletesen szabályozott, **alkotmányos és törvényi garanciákkal körülhatárolt, mindig csak az adott ügy vonatkozásában értelmezhető közhatalmi jogviszony** jön létre. Ebből pedig levonható az a következtetés, hogy a hatóságok jogalkalmazó tevékenysége során – figyelemmel az Ákr. és az ágazati jogszabályok rendelkezéseire – közokiratok (például jegyzőkönyvek, megkeresések, határozatok, hatósági bizonyítványok, igazolványok, nyilvántartásba történő bejegyzések) keletkeznek, és a hatóság a közigazgatási anyagi jogok érvényesítése érdekében, a szervezeti és az eljárási jogi szabályok betartásával **„hiteles helyként” is funkcionál**.

Mivel a közigazgatási szervek és az ügyfelek közötti jogviszony számtalan formát ölthet, így azok részletezésére jelen tanulmányban sincs mód. Erre tekintettel, az okiratok kiemelt vizsgálatát szem előtt tartva, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi

47 Kjtv. 154. §.

48 Kjtv. 155. §.

49 Kjtv. 156. §.

CXLI. törvénynek (a továbbiakban: Inytv.) a jogok bejegyzéséhez és tények feljegyzéséhez szükséges okiratokra vonatkozó rendelkezéseit tárgyaljuk részletesebben.

Az Inytv. 29. §-a kimondja, hogy jogok bejegyzésének és tények feljegyzésének – ha törvény másként nem rendelkezik – olyan közokirat,⁵⁰ teljes bizonyító erejű magánokirat vagy ezeknek a közjegyző által hitelesített másolata alapján van helye, amely a bejegyzés tárgyát képező jog vagy tény keletkezését, módosulását, illetve megszűnését igazolja, továbbá tartalmazza a bejegyzést, feljegyzést megengedő nyilatkozatot az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzett vagy közbenső szerzőként bejegyezhető jogosult részéről. A bejegyzési engedélyt a jogosult külön, a bejegyzés alapjául szolgáló okirattal azonos alakissággal rendelkező okiratban is megadhatja.

A fenti általános formai és tartalmi elvárások mellett, természetesen ebben a hatósági eljárásban is alkalmazandók a Kjtv. és az ügyvédi ellenjegyzésre vonatkozó törvényi szabályozások, amelyeket az Inytv. 32–35. §-ai további hitelességi követelményekkel egészítenek ki. Az okiratnak – ahhoz, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgálhasson – tartalmaznia kell:

- a) az ügyfél természetes személyazonosító adatait, lakcímét és személyi azonosítóját,
- b) a statisztikai számjellel rendelkező szervezet megnevezését, statisztikai azonosítóját, székhelyét, a bírósági, illetőleg cégbíróági bejegyzésének számát, egyházi jogi személy esetében nyilvántartási számát,
- c) az érintett ingatlan pontos megjelölését (település neve, helyrajzi szám) és a bejegyzéssel érintett tulajdoni hányadot,
- d) a jog vagy tény pontos megjelölését,
- e) a jogváltozás jogcímét,⁵¹
- f) az érdekeltek megállapodását, a bejegyzett jogosult bejegyzést engedő – feltétlen és visszavonhatatlan – nyilatkozatát,
- g) a szerződő felek állampolgárságra vonatkozó nyilatkozatát.⁵²

A belföldön kiállított magánokirat bejegyzés alapjául csak akkor szolgálhat, ha kitűnik belőle a keltezés helye és ideje, továbbá, ha

- a) a nyilatkozattevő az okiratot saját kezűleg írta és aláírta, vagy
- b) két, az okiraton névvel és lakcímmel megnevezett tanú aláírásával igazolja, hogy a nyilatkozattevő a nem általa írt okiratot előttük írta alá, vagy aláírását előttük saját kezű aláírásának ismerte el, vagy

50 EH 2005.1270. – Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául szolgáló közokiratnak is meg kell felelnie az okiratok kötelező tartalmi elemeit megállapító rendelkezéseknek.

51 BH 2013.27. – Ingatlan-nyilvántartási eljárásban a „jogcím” kifejezés használata a bejegyzés alapjául szolgáló okiratban nem mellőzhető.

52 Inytv. 32. § (1) bekezdés.

- c) az okiratot a közjegyző készítette, vagy
- d) az okiratot ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos ellenjegyzéssel látta el, továbbá, ha
- e) az okiratot a jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező, de az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető jogra vagy feljegyezhető tényre üzleti képességgel rendelkező szervezet nevének feltüntetésével szabályszerűen és nyilvánvalóan azonosíthatóan aláírták,
- f) a meghatalmazottnak és a feleknek az okirat alapján nyilvánvalóan azonosítható aláírását tartalmazza.⁵³

A tulajdonjog, hasznélvezeti jog, a használat joga, telki szolgalmi jog, vételi jog, eladási jog, jelzálogjog keletkezésére, módosulására, illetve megszűnésére vonatkozó bejegyzésnek közokirat, ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos által ellenjegyzett magánokirat alapján van helye. Nem alkalmas bejegyzésre az olyan okirat, amelyen a készítő és ellenjegyző ügyvéd, kamarai jogtanácsos, vagy a közokiratba foglaló közjegyző szerződő félként van feltüntetve.⁵⁴ Jelzálogjog alapítására, módosulására és megszűnésére vonatkozó bejegyzés olyan magánokirat alapján is teljesíthető, amelyet a nyilatkozattevő hitelintézet – nevének feltüntetésével – szabályszerűen és nyilvánvalóan azonosítható módon írt alá.⁵⁵

A föld tulajdonjogának megszerzésére irányuló, ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos által ellenjegyzett vagy közokiratba foglalt, a külön jogszabályban meghatározott biztonsági kellékekkel rendelkező okmányon elkészített⁵⁶ és hatósági jóváhagyáshoz kötött szerződés bejegyzés alapjául akkor szolgálhat, ha annak eredeti példányán szerepel a mezőgazdasági igazgatási szerv jóváhagyásáról szóló záradék.⁵⁷

Ha az okiratot a nyilatkozattevő helyett meghatalmazott írta alá, illetve látta el kézjeggyével, csatolni kell a meghatalmazást is, amelyet a bejegyzés alapjául szolgáló okiratra előírt alakszerűségek szerint kell kiállítani.⁵⁸ Írásra vagy olvasásra képtelen személy jognyilatkozatán alapuló bejegyzéshez, a nyilatkozat közokiratba foglalása szükséges, amelyben e körülményre utalni kell.⁵⁹

A bejegyzés alapjául szolgáló végleges hatósági és jogerős bírósági határozat tartalmára az Inyvtv. 32. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a határozatnak és a bejegyzésre irányuló megkeresésnek – az érdekelt lakcímén túl – vagy

53 Inyvtv. 32. § (2) bekezdés; ÍH 2014.15. – A hamisított aláírást tartalmazó okirat jogi értelemben létre nem jöttek tekintendő.

54 Inyvtv. 32. § (3) bekezdés.

55 Inyvtv. 32. § (5) bekezdés.

56 A biztonsági okmány a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 8. §-ával került bevezetésre 2014. március 1-től. Anka Márton: A földforgalmi csodák csodája, a biztonsági okmány. (Magyar Jog, 2015/6. 371–380.)

57 Inyvtv. 32. § (6) bekezdés.

58 Inyvtv. 33. § (2) bekezdés.

59 Inyvtv. 33. § (3) bekezdés.

az érdekelt természetes személyazonosító adatait vagy az érdekelt családi nevét, utónevét és személyi azonosítóját kell tartalmaznia, továbbá a felek megállapodását a hatóság rendelkezése pótolja. Ez utóbbi rendelkezés bíróság által okiratba foglalt jognyilatkozatra nem vonatkozik.⁶⁰

Hangsúlyoznunk kell, hogy az Inyvtv.-ben és a további irányadó jogszabályokban előírt alaki kellékek hiánya miatt az ingatlan-nyilvántartási kérelem elutasításának van helye, ilyenkor az ingatlanügyi hatóság az okirat érvényességét már nem is vizsgálja.⁶¹ Ilyen eset lehet különösen, ha a szerződő felek bármelyikének aláírása nem szabályszerű.⁶² Előfordult a gyakorlatban továbbá olyan kirívó eset is, amikor a földhivatal egy betű elütése miatt (ti. „ellenjegyzem” helyett „ellenjegyezem” került a szerződésre) elutasította a bejegyzési kérelmet, mert szerintük az okirat emiatt nem volt alkalmas a bejegyzésre (Hallgató–Patyi 2009).

4.1.4. *Ügyvédek (jogtanácsosok) által készített magánokiratok mint hiteles dokumentumok*

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 2. § (1) bekezdés d) – e) pontja és 42. § (1) bekezdése szerint **az ügyvédség egyik közfeladata, amelyet akár tekinthetünk egyfajta piaci monopóliumnak is, hogy ellenérték fejében, rendszeresen szerződést, beadványt vagy más iratot készít.** Ha törvény erre nem ad kifejezett lehetőséget, más hivatásrend tagjai vagy más személy ilyen tevékenységet üzletszerűen nem végezhet.⁶³ Az ügyvéd nemcsak megbízás keretében szerkeszt és használ fel iratot, hanem működése körében megbízáson kívül is (például számvitelével, kamarai kapcsolataival összefüggő iratok). Ellenérték fejében azonban az ügyvéd is kizárólag megbízás (kivételesen hatósági kirendelés, jogi segítségnyújtás) alapján, a rábízott ügyvitel érdekében jogosult iratkészítésre (Kiss 2010).

Ügyvédi iraton kell érteni többek között a megbízó tájékoztatása érdekében ügyvéd által szerkesztett tényvázlatot, megbízási ajánlatot, jogi szakvéleményt, amely harmadik személy, hatóság, bíróság előtt nem kerül felhasználásra. Ügyvédi okiratnak minősül viszont az ügyvéd vagy irodája által szerkesztett, adatot, tényközlést, más jognyilatkozatot tartalmazó irat, amely az okirat szerkesztésére megbízást adó személy céljait szolgálva, személyek, hatóságok, bíróságok, közjegyzők és bírósági végrehajtók előtt kerülnek, vagy kerülhetnek felhasználásra annak érdekében, hogy bizonyító erejénél fogva adatot, tényt, illetve az írásba foglalt jognyilatkozat megtételét és tartalmát igazolja (Kiss 2010).

60 Inyvtv. 34. § (1) bekezdés.

61 EH 2008.1743.

62 BH 2004.489.

63 Okiratot szerkeszthet még Magyarországon törvényi felhatalmazás alapján a jogtanácsos és a közjegyző is. A közjegyző hitelesítési tevékenységét már elemeztük, míg a jogtanácsos okiratszerkesztésre vonatkozó tevékenységét az ügyvédi kamarába történő integrációjuk és az eddig széttörédezett szabályozásnak az Üttv. 2018. január 1. napján történő hatálybalépésével megvalósult egységesítésére tekintettel külön nem tárgyaljuk. Az Üttv.-ben rögzített szabályok mellett releváns szabályokat tartalmaz a jogtanácsosi okiratszerkesztésre a 11/2017. (XI. 20.) MÜK-szabályzat.

Az **ügyvéd közokiratot nem, csupán egyszerű és teljes bizonyító erejű magánokiratot szerkeszthet.** Jogszabálynál vagy szerződésnél fogva az ügyvédi okirat bizonyító erejét hitelesítő tanúk névaláírása vagy az ügyvéd ellenjegyzése okozza (Kiss 2010). A Pp. 325. § (1) bekezdés e) pontja alapján teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy az okirat aláírója a más által írt okiratot előtte írta alá, vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el.

Az ügyvédi gyakorlat szempontjából kiemelten fontos megállapítást tesz Dr. Kiss Daisy, amikor rögzíti, hogy „Egy okiratnak csak egy érvényessége, egy bizonyító ereje és egy alkalmassága van, ezért ha a jogszabály által elvárt hitelesítésre sor került, **további hitelesítés szükségtelen.** Nem kell tehát ellenjegyezni például a tanúk által aláírt örökletesi szerződést, és tanúkkal aláírni az ügyvéd által ellenjegyzett házassági szerződést.” (Kiss 2010: 312)

Akár anyagi, akár alaki hatályú (Kiss 2010)⁶⁴ az ügyvédi ellenjegyzés, a szabály és a felelősség ugyanaz: az Üttv. 43. § (1) bekezdése alapján **csak akkor lehet ellenjegyezni, ha az okirat az ügyvéd vagy irodája közreműködésével jött létre.** Az sem a hatály függvénye, hogy az ellenjegyzés minden esetben bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel és – a külföldön aláírt vagy közjegyzővel hitelesített aláírás kivételével⁶⁵ – az okiratban megjelölt fél az okiratot az ügyvéd vagy helyettese előtt írta alá, esetleg aláírását előtte vagy helyettese előtt saját kezűnek ismerte el (Kiss 2010). Az ellenjegyzési eljárás körében az ügyvéd helyettesének minősül az ügyvéd alkalmazott ügyvédje, ügyvédjelöltje, a nála működő külföldi jogi tanácsadó, másik ügyvéd, európai közösségi jogász, alkalmazott európai közösségi jogász.⁶⁶

Az ügyvéd köteles megtagadni az okiratszerkesztést, ha az akaratnyilvánítás jogszabályba ütközik, vagy jogszabály megkerülésére irányul. Az okiratszerkesztés során az ügyvéd jár el, hogy az ügyfél kinyilvánított akarata – az Alaptörvény, a jogszabályok, az EU kötelező erővel bíró jogi aktusainak keretei között – az ügyfél érdekeinek megfelelő, továbbá joghatás kiváltására alkalmas legyen. Az ügyvéd az ügyfél által előadott tényeket teljes körűnek, pontosnak és valónak fogadhatja el, azonban tájékoztatnia kell az ügyfelet arról, ha az ügyvédtől elvárható gondosság mellett az ügyfél által előadott tények teljességével, pontosságával vagy valóságával kapcsolatban kétsége merül fel. Az ügyvéd köteles továbbá az ügyfelet tájékoztatni a jogüggyellett kapcsolatos esetleges jogi kockázatokról.⁶⁷

64 Ha a hitelesítési módoctól a magánokirat bizonyító ereje vagy felhasználásra való alkalmassága függ, alaki, míg ha az okirat érvényessége függ tőle, akkor pedig anyagi jogi hatályról van szó. Anyagi jogi hatályú például az ellenjegyzés a gazdasági társaság létesítő okiratánál, a tanúk a végrendeletnél. Alaki jogi hatályú például az ellenjegyzés az ingatlan adásvételi szerződéseknél. Kiss Daisy i. m. 312.

65 Üttv. 44. § (5) bekezdés.

66 Üttv. 44. § (3) bekezdés a) – b) pont.

67 Üttv. 42. § (3)–(6) bekezdés.

Okirat szerkesztésének elvállalása esetén az ügyvéd kötelessége, hogy

- meggyőződjék a fél személyazonosságáról, ügyleti képességéről és jogosultságáról, az általa létrehozni kívánt jogügylet tartalmáról,
- tájékoztassa a felet a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről,
- világosan és egyértelműen írásba foglalja a felek jognyilatkozatait,
- előzetesen tájékoztassa a személyazonosság ellenőrzésével érintett felet az ellenőrzés céljáról, módjáról és menetéről, az ügyvédi közreműködés megtagadásának kötelezettségéről, a kamara felé a pénzmosási szabályokból eredő bejelentési kötelezettségéről és az adatok kezeléséről, végül
- elvégezze a pénzmosási szabályok szerinti ügyfélátvilágítást.⁶⁸

Az ügyvéd az ügyfelek személyazonosságát a személyazonosításra szolgáló okmányok alapján köteles megállapítani. Az ügyvéd köteles az okmányokban rögzített adatokról másolatot készíteni, amelyhez csatolni kell a félnek az adatkezeléshez adott írásbeli hozzájárulását. Ha a fél az adatkezeléshez nem járul hozzá, úgy az adatokat másként kell rögzíteni.⁶⁹

Az ügyvéd a szerződéskötési szándék valódiságát csak szokatlan körülmény észlelése esetén köteles vizsgálni. A szerződéskötés motivációjának, gazdasági háttérének vizsgálata az ügyvédnek nem kötelessége, kivéve, ha a pénzmosási szabályozás azt kifejezetten előírja.⁷⁰

Az ügyvéd által ellenjegyzett okiratot

- több oldalból álló okirat esetén folyamatos oldalszámozással kell ellátni,
- minden oldalán a feleknek vagy arra az okiratban meghatalmazott félnek kézjeggyével kell ellátnia,⁷¹
- a feleknek alá kell írniuk,
- az ellenjegyző ügyvédnek a neve, a kamarai azonosító száma, az ellenjegyzés ténye, továbbá az ellenjegyzés helye és időpontja feltüntetése mellett alá kell írnia.⁷²

Az ellenjegyző ügyvéd a papíralapú okiraton az aláírása oldalán a szárazbélyegzőjének a lenyomatát elhelyezi, az elektronikus okiratot a 18. § (1) bekezdés szerinti követelményeknek megfelelő elektronikus aláírásával és időbélyegzővel látja el.⁷³

68 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat 3.1. pont.

69 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat 3.2. pont.

70 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat 3.3. pont.

71 A (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelmény alkalmazása mellőzhető, ha a papíralapú okirat lapjait az ellenjegyző ügyvéd úgy fűzi össze, hogy az az okirat sérelme nélkül ne legyen megbontható, illetve ha az elektronikus okiratot minden fél minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírásával és időbélyegzővel látja el. Üttv. 43. § (4) bekezdés.

72 Üttv. 43. § (2) bekezdés.

73 Üttv. 43. § (3) bekezdés.

Az ellenjegyzésre nem kerülhet sor az okirat aláírása vagy az aláírás sajátként történő elismerése előtt, de ez nem jelenti azt, hogy az ügyvéd csakis az aláírásakor ellenjegyezhet, mert arra később is sor kerülhet. Utóbbi esetben az ellenjegyzés dátumának az ellenjegyzés tényleges megtörténtéhez kell igazodnia. E nélkül az okirat hamis (Kiss 2010). A szerződő fél által aláírt okirat későbbi időpontban történő ügyvédi ellenjegyzése akkor szabályszerű, ha az okirat jelen időben tartalmazza az „ellenjegyzem” megjelölést. Ez az ellenjegyzés jelenidejűségének a követelménye.⁷⁴ Fontos továbbá, hogy sem az ügyfél, sem az ügyvéd nem dönthet úgy, hogy maga az ellenjegyzés aktusa hatálybalépítési feltételként szakaszolódjon: az ügyvéd ellenjegyző névaláírásának, a keltezésnek és a szárazbélyegző elhelyezésének egyidejűleg kell megtörténnie (Kiss 2010).

Az ügyvédi ellenjegyzés érvényességéhez az szükséges, hogy az ügyvéd a maga vagy az irodája közreműködésével készített okiratot ellenjegyezzen, az ellenjegyzési nyilatkozatban egyértelműen szerepeljen, hogy az ügyvéd aláírása ellenjegyzési célból történt. Az ellenjegyzés során az ügyvéd az előnyomott ellenjegyzési szöveg alá és az előnyomott neve fölé helyezi el névaláírását, az ellenjegyzést keltezéssel látja el, feltünteti az irodája nevét és címét. Külön jogszabályban meghatározott esetben az ellenjegyzést szárazbélyegző lenyomatával kell ellátni. Az ügyvéd neve, illetve az iroda adatainak „előnyomása” megtörténhet az ügyvéd tintabélyegzője lenyomatának elhelyezésével. Az ellenjegyzésen az ügyvéd névaláírása bélyegzővel viszont nem pótolható (Kiss 2010).

Ha az ügyvédi tevékenység ellátásnak olyan okirat ellenjegyzése is részét képezi, amelynek valamely szerződő fele az okiratot szerkesztő ügyvédnek az adott ügy ellátására nem adott megbízást, az okiratot szerkesztő ügyvéd az okirat aláírását megelőzően írásban köteles e felet tájékoztatni arról, hogy az ellenjegyzés az okiratot szerkesztő ügyvéddel megbízási jogviszonyt nem hoz létre. Ha a szerződő fél jogi képviselővel jár el, e tájékoztatás mellőzhető. A szerződő fél az ellenjegyző ügyvédnek az okirattal összefüggő eljárási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges képviselő ellátására meghatalmazást adhat.⁷⁵

Az ellenjegyzéssel az ügyvéd tanúsítja, hogy

- a) az okirat a jogszabályoknak megfelel,
- b) a felek nyilatkoztak arról, hogy az okiratban foglaltak megfelelnek az akaratuknak,
- c) az okiratban megjelölt felek, illetve az eljáró képviselőik azonosítását elvégezte, és
- d) az okiratot a felek előtte írták alá, vagy az okiraton szereplő aláírást előtte sajátjukként ismerték el.⁷⁶

⁷⁴ BH 2007.176.

⁷⁵ Üttv. 43. § (5)–(6) bekezdés.

⁷⁶ Üttv. 44. § (1) bekezdés.

Az ügyvéd által ellenjegyzett, de a felek által külföldön aláírt okirat teljes bizonyító erejéhez diplomáciai hitelesítés vagy felülhitelesítés, illetve Apostille-tanúsítvány nem szükséges.⁷⁷

Dr. Kiss Daisy felhívja a figyelmet továbbá arra, hogy a magyarországi ügyvédek nemcsak magyar nyelven szerkeszthetnek okiratokat, de beadványokat kizárólag az eljárás hivatalos nyelvén szerkeszthetnek (ami persze nem zárja ki, hogy a megbízó igénye szerint elkészítsék annak idegen nyelvű változatát is) (Kiss 2010).

Az ügyvéd köteles felhívni a felek figyelmét arra, hogy a szerződés aláírása előtt az okiratot olvassák el. A figyelmeztetés és az okirat elolvasásának megtörténte az okiratban vagy az ügyvédi megbízási szerződésben utalni kell. Az okratszerkesztő ügyvéd – papíralapú okirat esetén – legalább egy eredeti példányt köteles minden szerződő félnek dokumentáltan átadni, emellett egy eredeti példányt a saját iratai között köteles megőrizni.⁷⁸

Az ügyvéd köteles megtagadni a közreműködést az okratszerkesztéshez, ha:

- tudomása szerint az okirat jogszabálysértő célra vagy jogszabály megkerülésére irányul,
- a fél a személyazonosságának megállapításához nem szolgáltat adatot,
- a fél nem tud bemutatni érvényes igazolványt,
- az ellenőrzés során azt állapítja meg, hogy az igazolvány elvesztését, ellopását vagy megsemmisülését bejelentették, és megtalálásának vagy megkerülésének ténye nincs nyilvántartva, illetve
- egyéb aggályos körülményt észlel.⁷⁹

Az okratszerkesztéshez szorosan kapcsolódó ügyvédi tevékenységek közül az ügyfelek átvilágításával és személyazonosságuk ellenőrzésével kapcsolatos rendelkezéseket külön fejezetben tárgyaljuk.

4.1.5. Konzul, külképviseleti hatóság által kiállított felülhitelesített okiratok

A külföldi okiratok felhasználásának problémája akkor merül fel, ha egy belföldön megindított vagy megindítani szándékozott peres, nem peres vagy közigazgatási eljárásban külföldi okira kíván a fél bizonyítékként hivatkozni, illetve ilyen felhasználása válik szükségessé azzal, hogy ez fordított esetben is nehézséget okozhat.

Annak vizsgálata körében, hogy a külföldi okirat mennyiben alkalmas belföldön joghatás kiváltására, a legfontosabb az okirat valódisága. Az okirat akkor valódi, ha a kiállítójától ered, azaz a kiállító vagy megbízásából más személy írta alá, vagy olyan aláírás van rajta, amelyet a kiállító magáénak ismer el (Kengyel 2005).

⁷⁷ Üttv. 44. § (7) bekezdés.

⁷⁸ 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat 3.7. – 3.8. pont.

⁷⁹ 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat 4. pont.

A nemzetközi gyakorlatban annak megítélése, hogy az okirat valódi-e, és így alkalmas-e más állam területén a kívánt joghatás kiváltására, eléggé nehéz és bizonytalan lenne pusztán az okirat megtekintése révén, így a gyakorlatban a felülhitelesítés intézményét alkalmazzák, amely a hitelesítéstől abban különbözik, hogy itt nem az aláírás megtörténtének közvetlen igazolásáról van szó, hanem az aláírást közvetlenül igazoló személy aláírása vagy pecsétje valódiságának tanúsítását értjük alatta (Kengyel 2005).

A **diplomáciai felülhitelesítés voltaképpen egy formális aktus**, amelyre általában az okiratbirtokos, **az ügyben érdekelt fél vagy az okiratot kiállító szerv kérelmére** kerül sor, de nyilvánvaló, hogy sem ezt a minőséget, sem az okirat tartalmát – tekintettel a felülhitelesítés formális jellegére – nem kell megvizsgálni (Boóc et al. 2016).

Magyarország a külföldi okiratok felülhitelesítésére a konzulok, konzuli tisztviselők, az Igazságügyi Minisztérium,⁸⁰ a Magyar Országos Közjegyzői Kamara,⁸¹ valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium jogosult.⁸² Az előbbieket közül – a területi korlátok figyelembevételével – csak a konzuli felülhitelesítést tárgyaljuk részletesebben.

A konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 14. § (1) bekezdése szerint Magyarországnak a miniszter által egyes közjegyzői feladatok végzésére felhatalmazott hivatásos konzuli tisztviselője **konzuli tanúsítványt készíthet**:

- arról, hogy a másolat az előtte felmutatott okirattal megegyező,
- az aláírás és kézjegy valódiságáról,
- magyar állampolgár életben létéről,
- a fordítás helyességéről, ideértve az általa készített hiteles fordítást is,
- egyéb jogi jelentőségű tényről és körülményről.

A tanúsítványkészítésre felhatalmazott konzuli tisztviselők jegyzékét a külügyminiszter a minisztérium honlapján közzéteszi.⁸³

A konzuli tisztviselő a konzuli tanúsítvány kiállításánál a közjegyzőkről szóló törvény rendelkezései szerint jár el. **A konzuli tisztviselő köteles megtagadni a közreműködést** a közjegyzőkről szóló törvényben foglalt esetekben, továbbá, ha az eljárás

80 Az IM által végzett közbenső hitelesítési eljárás részletes szabályait az Igazságügyi Minisztérium által az interneten közzétett tájékoztató tartalmazza. Az IM látja el hitelesítéssel például a bíróságok és az IM által felügyelt intézmények által kiállított közokiratokat. (<http://igazsaguyiinformaciok.kormany.hu/download/f/1d/e0000/T%C3%A1j%C3%A9koztar%C3%B3%20hiteles%C3%ADt%C3%A9sr%C5%91%202015%20%20%C3%A1prilis.pdf>. Letöltve: 2018. június 26.)

81 Csak a közjegyzők által készített vagy hitelesített okiratok vonatkozásában. A MOKK hitelesítése is közbenső eljárás.

82 A KKM jár el minden belföldön kiállított, az IM és a MOKK hatáskörébe tartozó okiratok vonatkozásában közbenső hitelesítéssel is ellátott okirat diplomáciai felülhitelesítése során. A felülhitelesítési eljárás részletes szabályait a külpolitikáért felelős miniszter által a külföldi felhasználásra szánt közokiratok tanúsítvánnyal történő ellátásának szabályairól szóló 1/2009. (I. 9.) KüM-rendelet tartalmazza.

83 Kvtv. 14. § (1) bekezdés.

nemzetközi jogi szabályba vagy a fogadó állam jogszabályába ütközne. A Kvtv.-nek megfelelően készített tanúsítvány közokirat.⁸⁴

A miniszter felhatalmazást adhat a diplomáciai vagy hivatásos konzuli képviselő vezetőjének vagy az ideiglenes ügyvivőnek, hogy a felhatalmazott hivatásos konzuli tisztviselő távollétében konzuli tanúsítványt készítsen. A miniszter felhatalmazást adhat a tiszteletbeli konzuli tisztviselőnek konzuli tanúsítványok készítésére.⁸⁵

A konzuli tisztviselő nyilvántartást vezet az általa záradék vagy jegyzőkönyv formájában készített konzuli tanúsítványokról. A nyilvántartás tartalmazza az ügy számát, az ügyintézés időpontját, a fél (felek) nevét, állampolgárságát, lakóhelyét, a személyazonosság megállapításának módját, az ügy tárgyát, a konzuli díjat, továbbá a konzuli tisztviselő megjegyzéseit. A konzuli tisztviselő a megjegyzés rovatban tünteti fel az ügy szempontjából jelentős, más rovatba be nem jegyezhető tényeket és adatokat, így különösen, ha a konzuli tisztviselő a közreműködést megtagadja, ha aggályos körülményt észlel, és ezt az iraton feltünteti, valamint, ha a konzuli tisztviselő díjkedvezményt alkalmaz. Az aláírás és kézjegy valódiságáról készített konzuli tanúsítvány esetében a nyilvántartás tartalmazza az ügyfél aláírását vagy kézjegyét.⁸⁶

A jegyzőkönyv formájában készített konzuli tanúsítvány egy másolati példányát a diplomáciai vagy konzuli képviselőten öt évig kell megőrizni, ezt követően pedig jegyzőkönyv felvétele mellett le kell selejtezni, ugyanígy a hivatásos konzuli tisztviselő által készített hiteles fordítást és a fordítás helyességéről kiállított konzuli tanúsítványt.⁸⁷

Amennyiben nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, a külföldön kiállított közokirat, illetőleg a külföldi bíróság, közigazgatási szerv, közjegyző vagy közhitelességgel felruházott más személy által hitelesített magánokirat magyarországi felhasználása céljából a hivatásos konzuli tisztviselő diplomáciai felülhitelesítéssel látja el a fogadó állam hatóságának az okiraton szereplő aláírását és bélyegzőnyomatát, feltéve, hogy ezen hatóság aláírás- és bélyegzőmintájával rendelkezik. A hivatásos konzuli tisztviselő által diplomáciai felülhitelesítéssel ellátott okirat felhasználható az Európai Unió azon tagállamában is, amely Magyarországgal erre vonatkozó megállapodást köt.⁸⁸ Tehát a felülhitelesítés tárgya olyan külföldi (vagy belföldi) magán-, illetve közokirat, amelyet már más módon elfogadtak hitelesnek, vagy hitelesítettek (Kengyel 2005).

A felülhitelesítést meg kell tagadni, ha az okirat, az azon szereplő aláírás vagy bélyegző valódiságát, avagy a kiállításra való jogosultságot illetően kétely merül fel.⁸⁹

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a Pp. mind a külföldön kiállított közokirat, mind pedig a magánokirat vonatkozásában egyértelműen rendezi azok bizonyító erejét. A Pp. 593. §-a szerint a 323. § rendelkezéseit a külföldi közokiratra is alkalmazni kell,

84 Kvtv. 14. § (2)–(4) bekezdés.

85 Kvtv. 14. § (5)–(6) bekezdés.

86 Kvtv. 14. § (9)–(11) bekezdés.

87 Kvtv. 14. § (12)–(13) bekezdés.

88 Kvtv. 15. § (1) bekezdés.

89 Kvtv. 15. § (4) bekezdés.

feltéve, hogy azt a kiállítás helye szerinti illetékes magyar külképviseleti hatóság felülhitelesítette, hacsak a kiállítás helye szerinti állammal hatályos nemzetközi szerződés eltérő követelményt nem ír elő. A Pp. 594. §-a pedig rögzíti, hogy a 325. § rendelkezéseit a külföldön kiállított magánokiratokra is alkalmazni kell azzal, hogy a jogügylet bizonyítása céljából kiállított okirat a kiállítási hely joga szerint fennálló bizonyító erejét akkor is megtartja, ha a magyar szabályozásnak nem felel meg, továbbá a meghatalmazásnak, valamint a peres eljárás céljára kiállított nyilatkozatoknak és az igazságügyért felelős miniszter rendeletében a szükséghez képest megjelölt egyéb magánokiratoknak – törvény eltérő rendelkezése hiányában – csak akkor van a 325. §-ban meghatározott bizonyító ereje, ha azokat a kiállítás helye szerinti illetékes magyar külképviseleti hatóság hitelesítette vagy felülhitelesítette, hacsak a kiállítás helye szerinti állammal hatályos nemzetközi szerződés eltérő követelményt nem ír elő.

Számos külföldi állam vonatkozásában van hatályban olyan nemzetközi szerződés, amely szükségtelenné teszi a közokiratok határokon átnyúló felhasználása esetén a külképviseleti hatóság általi diplomáciai felülhitelesítést, ezért is utal a Pp. a nemzetközi szerződések elsőbbségére.⁹⁰ A nemzetközi szerződés léte azonban még nem feltétlenül azt jelenti, hogy a külföldi közokirattal kapcsolatban semmiféle további hitelesítési aktusra ne lenne szükség. Léteznek ugyanis olyan egyezmények, amelyek a közokiratok határokon átnyúló felülhitelesítésének módjára a diplomáciai felülhitelesítésnél egyszerűbb szabályokat rendelnek ugyan, ám mégis előírnak bizonyos hitelesítési követelményeket a más szerződő államban felhasználni kívánt közokiratra. Ennek legismertebb példája a külföldön felhasználásra kerülő okiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről rendelkező, és az 1973. évi 11. törvényerejű rendelettel kihirdetett, Hágában 1961. október 5. napján kelt nemzetközi egyezmény, amelynek 3. cikke szerint a más szerződő államban felhasználni kívánt közokiratot a kiállító állam megfelelő hatóságának az egyezmény mellékletében meghatározott, „Apostille” (tanúsítvány) megnevezésű egységes mintájú nemzetközi hitelesítési tanúsítvánnyal kell ellátni (Wopera szerk. 2017).

Felülhitelesítésen az 1961. évi hágai egyezmény szempontjából azt az alakísi-
got kell érteni, amellyel az okirat felhasználása szerinti ország diplomáciai vagy konzuli
tisztviselője igazolja, hogy

- az aláírás valódi,
- az aláíró személy milyen minőségben járt el, és hogy
- az okiraton lévő pecsét vagy bélyegzőlenyomat valódi (Kengyel 2005).

90 Léteznek olyan nemzetközi szerződések is, amelyek nemcsak a közokiratok, hanem a bíróság, hatóság vagy közhitelességgel felruházott személy által ügykörében hitelesített magánokiratok tekintetében is mentességet adnak a diplomáciai felülhitelesítés alól (például a bilaterális jogsegélyszerződéseink nagy része), sőt az 1961. évi hágai egyezmény 1. cikk d) pontja is a hatálya alá vonja a hitelesített magánokiratokat.

Az előzőek igazolására alakiságként csak azt lehet megkövetelni, hogy az okirat származása szerinti illetékes hatóság kiállítsa a tanúsítványt, tehát a vizsgálat az okirat tartalmára nem terjed ki. Magát a tanúsítványt a kiállító hatóság hivatalos nyelven is meg lehet szövegezni, csak a címet (ti. „Apostille”) kell francia nyelven feltüntetni (Kengyel 2005).

4.1. 6. Az OFFI Zrt. által készített hiteles fordítások és hiteles idegen nyelvű okiratmásolatok

A hiteles fordítás kifejezés több száz jogszabályban megjelenő terminus, amely elsődlegesen az okiratok lefordításával összefüggésben merül fel (Kisfaludy 2011). Az okiratfordításokra általában valamilyen bírósági vagy hatósági eljárásban van szükség, ugyanis a jogalkalmazó szervek gyakran kötik a fordítások felhasználását olyan megerősítéshez, amellyel ezeknek a fordításoknak a rangja – bizonyító erejüket tekintve – a közönséges fordítások fölé emelkedik. Ez a megerősítés az ún. hitelesítési záradékban ölt testet (Galli 2011). A hiteles fordítás Galli Péter szerint a közjegyzők tevékenységéhez hasonló funkciót tölt be, egyfajta „nyelvi közjegyzőség” (Galli 2011: 59).

A szakfordításról és a tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT-rendelet 5. §-a rögzíti, hogy hiteles fordítást, fordítás hitelesítését, valamint idegen nyelvű hiteles másolatot – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – csak az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda készíthet.

A szakfordításról és a tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI. 26.) MT-rendelet végrehajtásáról szóló 7/1986. (VI. 26.) IM-rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 5. § (1) bekezdése szerint az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Irodának a kizárólagos feladatkörébe tartozik bármely megrendelő részére:

- idegen nyelvű szövegnek magyar nyelvre vagy más idegen nyelvre, továbbá magyar nyelvű szövegnek idegen nyelvre való hiteles fordítása;
- más által készített fordítás hitelesítése;
- idegen nyelvű iratról hiteles másolat készítése.

A hiteles fordítás az annak készítésére jogosult által **okiratnak minősülő forrásnyelvi iratról**, az okirat tartalmának és alaki kellékeinek, továbbá a jogosult okiratfordításra vonatkozó belső szabályzatainak figyelembevételével **készített ellenőrzött (lektorált) fordítás**, amely hűen adja vissza a forrásnyelvi okirat tartalmát, így hatósági eljárásban való felhasználásra a forrásnyelvi irattal azonos súllyal alkalmas (Galli 2011).

A fentiekben meghatározott feladaton kívül az OFFI bármely megrendelő részére végezhet nem hiteles fordítást, valamint a hatásköreivel összefüggő egyéb munkát (lektorálás, leírás, sokszorosítás, korrektúra stb.).⁹¹

Nagyon fontos rendelkezést tartalmaz a Vhr. 5. § (3) bekezdése, amikor kimondja, hogy az OFFI-nak a rendeletekben meghatározott kizárólagos feladatköre **nem érin-**

91 Vhr. 5. § (2) bekezdés.

ti a külképviseleteknek a más jogszabályban vagy nemzetközi szerződésben meghatározott hatáskörét fordítások, valamint idegen nyelvű iratmásolatok készítésére és azok hitelesítésére, továbbá a közjegyzőknek a külön jogszabályban meghatározott hatáskörét idegen nyelvű okirat elkészítésére, fordítás hitelesítésére, idegen nyelvű okiratról hiteles másolat készítésére, idegen nyelvű okirat, illetőleg idegen nyelvű okiraton aláírás hitelesítésére.

Az OFFI a Vhr. 5. § (1) bekezdésében meghatározott feladatköre (kizárólagos hatáskörök) ellátása során a Magyar Köztársaság címerével ellátott okiratot (nyomtatványt) és körbélyegzőt használ.⁹² Az OFFI által végzett hiteles fordítással kapcsolatban – formai kritériumként – az OFFI által érvényre juttatott biztonsági előírások kapcsán célszerű megemlíteni, hogy az OFFI hiteles fordításai a nemzetbiztonsági szakszolgálat által bevizsgált, sorszámmal ellátott biztonsági papíron készülnek (Boóc et al szerk. 2016: 20–24).⁹³ Az alaki kellékeket tekintve a hiteles fordítás állami címerrel ellátott okiraton kerül kiállításra, melyen hitelesítési záradék és körbélyegző szerepel, az eredeti irathoz zsinórral és pecséttel oly módon hozzáfűzve, hogy azok megsértése nélkül az összefűzött iratokat ne lehessen szétválasztani (Ruttner 2015: 61–65). Végül megjegyezzük, hogy korábban az OFFI ügyvitelét és az általa kiállított okiratok alaki-tartalmi elemeit is részletesen szabályozó jogszabály is hatályban volt.⁹⁴

4.2. Az elektronikus dokumentumok elektronikus hitelesítése

A hagyományos okiratfogalmat, amelyhez évszázadokon keresztül a gondolatok rögzítéséhez szolgáló eszközök és hordozó anyagok viszonylagos állandósága járult, az elektronikus dokumentumok megjelenése és elterjedése néhány év leforgása alatt meghaladottá tette. Megszűnt az anyaghoz kötöttség, a tartalom dematerializált formában, csak az elektronikus adathordozók közvetítése útján létezik. Rendkívüli mértékben megnőtt az okiratok mobilitása is, hiszen a modern adathordozó és adattovábbító berendezések ma már sem területi, sem földrajzi korlátokat nem ismernek (Kengyel 2010).

Az információs társadalom igényeire, valamint a technikai fejlődésre tekintettel a Kengyel Miklós által idézett Harsági Viktória úgy határozza meg az okirat fogalmát mint az „emberi gondolat tartalomnak a gondolatok kifejezésére szolgáló jelekkel, főként írásjegyek vagy írásjegyekké alakítható jelek útján történő megőrzése, melynél a hordozó anyag vagy eszköz és a rögzítés módja önmagában nem releváns, de összességében alkalmas a gondolat tartalom tartós megőrzésének és hitelt érdemlő visszaadásának biztosítására (Kengyel 2010).

92 Vhr. 5. § (6) bekezdés.

93 Ugyanakkor az OFFI biztonsági szabályzataiban foglalt hitelesítési kellékek és előírások az idézett forrásmunka megjelenése óta módosultak.

94 Az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda ügyviteléről és működéséről szóló 3/1954. (V. 18.) IM-rendelet.

Az elektronikus iratok megjelenése és bizonyítékkénti felhasználásának lehetősége, az e-aláírással kapcsolatos szabályozás nemcsak hazai viszonylatban, hanem az EU területén is viszonylag új keletűnek számít (Kengyel 2005).

Az Európai Unióban az EP és a Tanács 910/2014/EU-rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK-irányelv hatályaon kívül helyezéséről (a továbbiakban: eIDAS-rendelet), míg hazánkban az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eüsztv.), illetve az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eüszr.) szabályozza az elektronikus dokumentumok hitelesítését. A két szabályrendszer természetesen együtt alkalmazandó.

Az eIDAS-rendelet 3. cikk 5. pontja szerint az elektronikus hitelesítés olyan elektronikus folyamat, amely lehetővé teszi a természetes vagy jogi személy elektronikus azonosításának vagy az elektronikus adatok eredetének és sértetlenségének az igazolását.

Az elektronikus bírósági – hatósági eljárásoknál (éppúgy, sőt hangsúlyosabban, mint az e-kereskedelmi ügyleteknél) a fő kérdés a nyilatkozattevő fél személyének azonosítása, továbbá annak megállapíthatósága, hogy a jognyilatkozat az adott aláíráskori pillanatban meghatározott tartalommal és formában létezett, és a másik félhez történő megérkezésekor és később is változatlan tartalommal és formában megsemmíthető, vagyis sértetlen. Az e-okirat sajátos természete folytán ezeket a feltételeket az eljárásban közreműködő hitelesítésszolgáltató, valamint az e-aláírás és az időbélyegzés jogintézménye biztosítja (Gál 2008). A minősített e-aláírás alkalmazása során az aláíró (az aláírás-létrehozó eszköz révén) két kulcshoz jut: a nyilvános kulcshoz (aláírás-ellenőrző adathoz), melynek révén az általa készített e-dokumentum címzettjei ellenőrzik, hogy a küldemény valóban a feladótól érkezett és érintetlen-e. A másik kulcsot, a magánkulcsot kizárólag az aláíró ismeri (aláírás létrehozó adat), ezzel írja alá az e-dokumentumot. A hitelesítésszolgáltató egyéb szolgáltatások mellett az aláírás-ellenőrző adat személyhez kapcsoltságát, érvényességét és egyúttal az aláíró személyazonosságát vizsgálja, és e vizsgálat eredményéről tanúsítványt ad ki (Gál 2008).

Az **elektronikus hitelesítés központi fogalma tehát az ún. érvényességi lánc**, amely az elektronikus dokumentum vagy annak lenyomata és azon egymáshoz rendelhető információk (így különösen azon tanúsítványok, a tanúsítványokkal kapcsolatos információk, az aláírás vagy bélyegző létrehozásához használt adatok, a tanúsítvány aktuális állapotára, visszavonására vonatkozó információk, valamint a tanúsítványt kibocsátó szolgáltató érvényességi adatára és annak visszavonására vonatkozó információk) sorozata, amelyek segítségével megállapítható, hogy az elektronikus dokumentumon elhelyezett fokozott biztonságú vagy minősített elektronikus aláírás, bélyegző vagy időbélyegző, az aláírás, bélyegző vagy időbélyegző elhelyezésének időpontjában érvényes volt.⁹⁵

95 Eüsztv. 1. § 21. pont.

Az **e-dokumentum hitelességét** az Eüszr. 12. § (1) bekezdése határozza meg a következők szerint, tehát hiteles az e-dokumentum, ha:

- az teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, és – ha jogszabály így rendelkezik – időbélyegzővel látták el,
- a nyilatkozattevő vagy kiállító elektronikus ügyintézészt biztosító szerv – illetve annak nevében kiadmányozásra jogosultjának – legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírásával vagy bélyegzőjével és – ha jogszabály így rendelkezik – időbélyegzővel látták el,
- iratervényességi nyilvántartásban elhelyezték,
- az aláíró vagy kiadmányozásra jogosult azt az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesítette,
- kizárólag az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv zárt informatikai rendszerében történő felhasználás esetén a szerv zárt informatikai rendszerében rögzítették, vagy
- jogszabályban meghatározott más módon hitelesítették.⁹⁶

Az Eüszr. taxatív felsorolásában meghatározott módokon hitelesített e-dokumentumba foglalt jognyilatkozatról vélelmezni kell, hogy az a megtevéle óta változatlan.⁹⁷

A hiteles e-dokumentum csak akkor közokirat, ha megfelel a törvényben meghatározott, a közokiratra vonatkozó további feltételeknek is.⁹⁸

A jogalkalmazás szempontjából rendkívül fontos és újdonságnak számító alapelvet rögzít az eIDAS-rendelet, amikor több helyen is deklarálja, hogy az elektronikus aláírás, dokumentum, időbélyegző joghatása és a hatósági eljárásokban bizonyítékként való elfogadhatósága nem tagadható meg kizárólag amiatt, hogy az elektronikus formátumú. További újítás, hogy az Eüsztv. és az Eüszr. több helyen is törvényi vélelmet fűz a jogszabályoknak megfelelően kiállított e-dokumentum hitelességéhez, vagyis az érvényességi lánc valódiságához.

Az e-aláírásra, annak típusaira, az időbélyegzőre, az elektronikus bélyegzőre, valamint a bizalmi szolgáltatásként nyújtott hitelesítési szolgáltatásra vonatkozó szabályokat a területi korlátok miatt részletesebben nem tárgyaljuk, a vonatkozó szabályozást az eIDAS-rendelet, az Eüsztv. és az Eüszr. tartalmazza.

Témánk szempontjából jelentőséggel bír azonban **a papíralapú dokumentum e-dokumentummá és fordítva történő hiteles átalakítása.**

96 Speciális e-hitelesítési rendelkezéseket tartalmaz különösen a Büsz. 13/A. § (1) – (2) bekezdése, 15/A. § és 15/B. §-a, a Kjtv. 111. § (3) – (7) bekezdése, valamint az Üttv. 46. § (1) bekezdése és 43. § (3) bekezdése.

97 Eüszr. 12. § (2) bekezdés.

98 Eüszr. 12. § (4) bekezdés.

A hiteles elektronikus iratról a kiállító vagy jogutódja az elektronikus irat kinyomtatásával és záradékolásával hiteles papíralapú kiadmányt állíthat elő.⁹⁹

A természetes személy a saját maga által kiállított vagy elektronikusan aláírt elektronikus iratot papíralapon saját nevében záradékolhatja.¹⁰⁰

Az elektronikus iratról papíralapú kiadmányt a kiállító nem természetes személy nevében:

- a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott személy,
- a létesítő okiratban meghatározott személy,
- a jogi személy képviselőjére jogosult személy záradékolhat.¹⁰¹

A záradéknak tartalmaznia kell a záradékolásra jogosult személy aláírását, a záradékolás keltét és szöveges utalást arra, hogy a papíralapú kiadmány az alapul szolgáló elektronikusan hitelesített irattal megegyezik. Természetes személy esetén a záradéknak a fentiekben túl tartalmaznia kell két tanú aláírását és az arra való szöveges utalást, hogy a természetes személy a záradékot előttük írta alá, vagy az aláírást saját kezű aláírásának ismerte el.¹⁰²

Többoldalú jognyilatkozatról készült papíralapú másolat akkor hiteles, ha a másolatot valamennyi aláíró vagy jogutódja az Eüsztv.-ben megjelölt módon záradékolta.¹⁰³

Az így előállított papíralapú kiadmány bizonyító ereje az alapul szolgáló elektronikus irattal megegyezik.¹⁰⁴

Papíralapú iratról az irat előállítója vagy jogutódja az irat digitalizálásával, a digitalizált irat záradékolásával elektronikusan hitelesített iratot készíthet.¹⁰⁵

A papíralapú irat elektronikusan hiteles irattá történő átalakítása során aláíró ugyanaz a személy lehet, mint az e-iratról kiállított papíralapú másolatnál.¹⁰⁶

A záradéknak tartalmaznia kell a záradékolásra jogosult személy legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírását és szöveges utalást arra, hogy az elektronikus kiadmány az alapul szolgáló papíralapú irattal megegyezik.¹⁰⁷

Többoldalú jognyilatkozatról készült elektronikus másolat akkor hiteles, ha a szkennelt iraton a záradék valamennyi aláíró vagy annak jogutódja legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírását tartalmazza.¹⁰⁸

99 Eüsztv. 102. § (1) bekezdés.

100 Eüsztv. 102. § (2) bekezdés.

101 Eüsztv. 102. § (3) bekezdés.

102 Eüsztv. 102. § (4) – (5) bekezdés.

103 Eüsztv. 102. § (6) bekezdés.

104 Eüsztv. 102. § (7) bekezdés.

105 Eüsztv. 103. § (1) bekezdés.

106 Eüsztv. 103. § (2) bekezdés.

107 Eüsztv. 103. § (3) bekezdés.

108 Eüsztv. 103. § (4) bekezdés.

Az Eüsztv. szerint előállított elektronikus kiadmány bizonyító ereje az alapul szolgáló papíralapú irattal szintén megegyezik.¹⁰⁹

4.3. Ellenőrzés, azonosítás, tanúsítás

Témánk szempontjából a közjegyzők és az ügyvédek által végzett ügyfél- és ügyazonosításnak van jelentősége, ezért bővebben csupán e „hiteles helyek” ellenőrzési kötelezettségeit vizsgáljuk.

Az általános ügyfél- és ügyazonosítási kötelezettség annak ellenére, hogy a pénzmossás visszaszorításával kapcsolatos nemzetközi egyezményekből és törvényből származik, elsődlegesen az okiratforgalom biztonságán keresztül, a jogbiztonságot szolgálja.

A közjegyző az ügy azonosítása során köteles meggyőződni az ügyfél ügyleti képességéről és jogosultságáról, továbbá a valódi szándékáról, emellett köteles tájékoztatni az ügyfelet a jogügylet lényegéről és jogi következményeiről.¹¹⁰ A közjegyzői okirat elkészítésénél aggályos körülménynek kell tekinteni különösen, ha a fél a közjegyzői okiratban olyan rendelkezés felvételét kéri, amely jogvita keletkezéséhez vezethet, vagy amelynek nincs joghatása.¹¹¹

Az ügyvéd az okiratszerkesztés során úgy jár el, hogy az ügyfél kinyilvánított akaratára – az Alaptörvény, a jogszabályok, az EU kötelező erejű jogi aktusai keretei között – az ügyfél érdekeinek megfelelő, továbbá joghatás kiváltására alkalmas legyen. Az ügyvéd az ügyfél által előadott tényeket teljes körűnek, pontosnak és valósnak fogadhatja el, azonban tájékoztatnia kell az ügyfelet arról, ha az ügyvédtől elvárható gondosság mellett az ügyfél által előadott tények teljeskörűségével, pontosságával vagy valóságával kapcsolatban kétsége merült fel. Az ügyvéd emellett köteles tájékoztatni az ügyfelet az ügylettel kapcsolatos esetleges jogi kockázatokról.¹¹²

Általános szabályként érvényesül, hogy az ügyvéd köteles megtagadni a közreműködést, ha az akaratnyilvánítás jogszabályba ütközik vagy jogszabály megkerülésére irányul.¹¹³

Áttérve az ügyfél személyének azonosítására, ha a közjegyző a felet személyesen nem ismeri, személyazonosságáról és szükség esetén a személyi adatairól köteles meggyőződni:

- saját kezű aláírással és fényképpel ellátott hivatalos igazolványból,
- a közjegyző által személyesen ismert vagy személyazonosságát az előző pont szerint igazoló két azonossági tanú közreműködésével.¹¹⁴

109 Eüsztv. 103. § (6) bekezdés.

110 Kjtv. 120. § (1) bekezdés a) – b) pont.

111 Kjtv. 121. §.

112 Üttv. 42. § (4) – (6) bekezdés.

113 Üttv. 42. § (3) bekezdés.

114 Kjtv. 122. § (1) bekezdés.

A közjegyző a fél személyazonosságának és lakcímének igazolása érdekében a rendelkezésre bocsátott adatai nyilvántartási adatokkal való egyezőségének és személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványa, és tartózkodásra jogosító okmánya nyilvántartási adatokkal való egyezőségének és érvényességének ellenőrzése céljából megkeresi a személyi adat- és lakcímnnyilvántartást, a járművezetői engedély-nyilvántartást, az útiokmány-nyilvántartást vezető vagy a központi idegenrendészeti nyilvántartás adatait feldolgozó hatóságot.¹¹⁵

Az ellenőrzés céljából a közjegyző a nyilvántartásokból a fél alábbi adatait ellenőrizheti:

- természetes személyazonosító adatait,
- állampolgárságát, hontalanságát, menekült-, bevándorolt-, letelepedett- vagy EGT-állampolgár-jogállását,
- lakcímét,
- arcképmását,
- aláírását és
- az igazolványának, valamint a személyazonosítóról és a lakcímről szóló hatósági igazolványának okmányazonosítóját és az okmányazonosító alapján nyilvántartott törvényben meghatározott tényeket.¹¹⁶

A közjegyző köteles megtagadni a közreműködést, ha a fél személyazonosság megállapításához adatot nem szolgáltatott, vagy ha a nyilvántartás adatai nem egyeznek meg a rendelkezésre bocsátott adatokkal, vagy az igazolvány érvénytelen és a személyazonosság igazolása más módon sem lehetséges.¹¹⁷

A közjegyző az ellenőrzés során megismert adatok papíralapú másolatát megőrizheti. A közjegyző a másolatot vagy külön jogszabály szerint őrzi meg, vagy az iratokhoz csatolja, és elkülönítve zártan kezeli; a másolatot az ügy irattárba helyezésétől számított 5 évig tárolhatja, ezt követően megsemmisíti.¹¹⁸

Ha az ellenőrzés során a közjegyző azt állapítja meg, hogy az igazolvány elvesztését, ellopását vagy megsemmisülését bejelentették, és megtalálásának vagy megkerülésének ténye nincs nyilvántartva, az igazolvány jogosulatlan felhasználásának megakadályozása céljából haladéktalanul értesíti az illetékes rendőrkapitányságot. A közjegyző bejelentési kötelezettségének teljesítése nem tekinthető a titoktartási kötelezettsége megsértésének.¹¹⁹

A jogi tanácsadásra adott megbízás kivételével a megbízási szerződés megkötése előtt a megbízott, valamint a munkáltatója és harmadik személy közötti szerződés ellen-

115 Kjtv. 122. § (2) bekezdés.

116 Kjtv. 122. § (5) bekezdés.

117 Kjtv. 122. § (6) bekezdés.

118 Kjtv. 122. § (7) bekezdés.

119 Kjtv. 122. § (8) bekezdés.

jegyzését megelőzően a kamarai jogtanácsos elvégzi az ügyfél, a kamarai jogtanácsos a munkáltatójával szerződő személy, illetve az ezek képviselőjében eljáró személy azonosítását.¹²⁰

Az ügyvéd azt a természetes személyt, akit nem ismer, vagy akinek a személyazonosságát illetően kétsége merül fel, személyazonosításra alkalmas okmánya megtekintésével azonosítja. Az ügyvéd a természetes személy adatai a nyilvántartott adatokkal való egyezőségének és az általa bemutatott okmányok érvényességének ellenőrzése érdekében a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból, a járművezetői engedély-nyilvántartásból, az útiokmány-nyilvántartásból és a központi idegenrendészeti nyilvántartásból elektronikus úton a közjegyzőkével azonos adatokat igényelhet. A jogi személyt vagy más szervezetet az ügyvéd a jogi személyt vagy más szervezetet nyilvántartó hatóság nyilvántartása vagy az abból származó kivonat alapján azonosítja.¹²¹

Ha a természetes személy ügyfél képviselőjében meghatalmazott jár el, az ügyfél külön azonosítását az ügyvéd mellőzi, feltéve, hogy az ügyfél személyazonosításra alkalmas adatait tartalmazó meghatalmazást ügyvéd ellenjegyezte, közjegyző készítette, a meghatalmazó aláírását közjegyző hitelesítette, vagy a meghatalmazást az aláírás helye szerint illetékes magyar külképviseleti hatóság hitelesítette vagy felülhitelesítette, illetve azt Apostille-tanúsítvánnyal látták el.¹²²

Az Üttv. fenti rendelkezéseit az okirat ellenjegyzését megelőzően a jognyilatkozatot tevő olyan személyek, szervezetek, és az azok képviselőjében eljáró személyek vonatkozásában is alkalmazni kell, akiknek az azonosítását az ügyvéd korábban nem végezte el.¹²³

Az ügyvéd közhiteles nyilvántartásba való bejegyzésre irányuló eljárásban való jogi képviselőre, illetve közhiteles nyilvántartásba való bejegyzés alapjául szolgáló okirat szerkesztésére irányuló megbízási szerződés megkötése előtt köteles a természetes személy tekintetében a bemutatott okmányra vonatkozó adatokat igényelni. Az adatigénylésért ebben az esetben sem az ügyvédtől, sem az azonosított személytől vagy szervezettől nem kérhető díj, költségtérítés vagy más ellenérték.¹²⁴

Az ügyvéd olyan ügyben, amelyben a jogi képviselő kötelező, a legalább személyazonosításra alkalmas okmány megtekintése útján azonosított természetes személyekről, a jogi személyekről és más szervezetekről a jogügyletek biztonságának elősegítése, továbbá az ügyvédi tevékenység korlátainak az érvényesítése érdekében nyilvántartást vezet.¹²⁵

Az azonosított természetes személyekről vezetett nyilvántartás a következő adatokat tartalmazza:

120 Üttv. 32. § (1) bekezdés.

121 Üttv. 32. § (2) – (4) bekezdés.

122 Üttv. 32. § (6) bekezdés.

123 Üttv. 32. § (7) bekezdés.

124 Üttv. 32. § (9) bekezdés.

125 Üttv. 33. § (1) bekezdés.

- természetes személyazonosító adatok,
- lakcím,
- állampolgárság, hontalanság, menekült-, bevándorolt-, letelepedett-, illetve EGT-állampolgár-jogállás,
- az azonosításhoz felhasznált azonosító okmány típusa és száma,
- adatigénylés során kapott válasz azonosítója,
- azon ügyek ügyazonosítója, amelyekben a természetes személy azonosítása kötelező,
- a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben meghatározott adatok.¹²⁶

A szóban forgó nyilvántartás a természetes személy, a jogi személy vagy más szervezet hozzájárulása esetén annak elérhetőségi adatait is tartalmazhatja.¹²⁷

Az ügyvéd ezeket az adatokat a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben meghatározott ideig kezeli.¹²⁸

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.) 73–76. §-ai külön rendelkezéseket tartalmaznak az ügyvédekre és a közjegyzőkre.

Az e törvényben meghatározott ügyfél-átvilágítási és bejelentési kötelezettség az ügyvédet akkor terheli, ha pénz és értéktárgy letéti kezelését végzi, vagy ha a következő jogügyletek előkészítésével és végrehajtásával összefüggésben végez az Üttv. 2. § (1) bekezdésében meghatározott ügyvédi tevékenységet:

- gazdasági társaságban vagy egyéb gazdálkodó szervezetben lévő vagyონrész (részesedés) tulajdonának átruházása,
- ingatlan tulajdonának átruházása,
- gazdasági társaság vagy egyéb gazdálkodó szervezet alapítása, működtetése, megszűnése;
- bizalmi vagyónkezelési szerződés vagy bizalmi vagyónkezelés létesítésére irányuló egyoldalú jognyilatkozat;
- ingó vagyonelem, különösen pénzeszköz, pénzügyi eszköz ellenérték nélkül történő átruházása.¹²⁹

Az e törvényben meghatározott ügyfél-átvilágítási és bejelentési kötelezettség a közjegyzőt akkor terheli, ha bizalmi őrzést végez, vagy a Kjtv.-ben meghatározott más polgári nem peres eljárást folytat le a következő jogügyletek előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatban:

126 Üttv. 33. § (2) bekezdés.

127 Üttv. 33. § (6) bekezdés.

128 Üttv. 33. § (7) bekezdés.

129 Pmt. 73. § (1) bekezdés.

- gazdasági társaságban vagy egyéb gazdálkodó szervezetben lévő vagyონrész (részesedés) tulajdonának átruházása,
- ingatlan tulajdonának átruházása,
- gazdasági társaság vagy egyéb gazdálkodó szervezet alapítása, működtetése, megszűnése;
- bizalmi vagyónkezelési szerződés vagy bizalmi vagyónkezelés létesítésére irányuló egyoldalú jognyilatkozat.¹³⁰

A fentiekben meghatározott ügyletek során mind az ügyvédek, mind pedig a közjegyzők kötelesek a Pmt. rendelkezéseit alkalmazni, így különösen elvégezni a személyazonosság megállapítását, majd ezt követően a személyazonosság igazoló ellenőrzését és további törvényi kötelezettségeket teljesíteni (például kockázatértékelés, a tényleges tulajdonos azonosítása, bejelentési kötelezettség).¹³¹ Utóbbi kötelezettségek tárgyalását a területi korlátok miatt mellőzzük. Az ügyvédek jogügyletek biztonságával kapcsolatos feladataira vonatkozóan releváns rendelkezéseket tartalmaz még a jogügyletek biztonságának elősegítésével, valamint az elektronikus aláírás használatával kapcsolatos feladatokról szóló 2/2007. (XI. 19.) MÜK-szabályzat (például a „JÜB-ölésről”).

Az okiratszerkesztés előtti ellenőrzési feladatokat összefoglalóan úgy értékelhetjük, hogy az ügyvédek és a közjegyzők a felek ügyleti motivációit, a gazdasági célszerűséget főszabályként nem kötelesek vizsgálni, az ügyleti akaratot tulajdonképpen egy törvényességi ellenőrzésnek vethetik alá, viszont a felek személyét különös gonddal – a Pmt.-ben meghatározott esetekben hatósági nyilvántartások segítségével – kötelesek ellenőrizni. Ha az ügyletkötés során a fentiekkel kapcsolatban aggályaik merülnek fel, úgy kötelesek megtagadni a közreműködést.

E fejezet végén szólnunk kell továbbá a tanúsítás jogintézményéről, amely témánk szempontjából azért bír jelentőséggel, mert a jogalkotó egy-egy hiteles hely valamilyen aktusához jogszabályban taxatív módon meghatározott bizonyító erőt vagy egyszerűen csak valamilyen hitelességi kellék meglétét fűzi. Ilyen rendelkezést találunk a Kjtv. 111. § (1) bekezdésében a közjegyzőkre, az Üttv. 44. § (1) bekezdésében az ügyvédekre, míg a Kvtv. 14. § (1) bekezdésében a konzulra és a külképviseleti hatóságra vonatkozóan. Az OFFI Zrt. tevékenységére figyelemmel – abban az esetben, ha a jogalkotó erősíteni szeretné a közfeladatot ellátó OFFI Zrt. „hatósági jellegű” feladatköreit – indokoltnak mutatkozna a jövő szabályozásában, ha a konzuli hitelesítéssel összhangban jogszabály mondaná ki legalább azt, hogy az OFFI Zrt. által hitelesített okirat tanúsítja, hogy a másolat az előt-

¹³⁰ Pmt. 73. § (2) bekezdés.

¹³¹ Az ügyvédnek bejelentési kötelezettsége keletkezik például, ha üzletrészt megvásárlása esetén olyan személyek a vásárlók, akik szemmel láthatóan alkalmatlanok a cég vezetésére, ha olyan személy a szerződő fél, akit kívülállók irányítanak, ha a cégalapítás során a tulajdonos nem rendelkezik kellő információkkal az alapítandó vállalkozásról (különösen, ha még a tevékenységi körét sem tudja), ha a cég tőkéjét OECD-n kívüli országból biztosítják, tartósan veszteséges cégek felvásárlása esetén vagy éppen ingatlan adásvételénél a felek különösebb magyarázat nélkül a készpénzfizetéshez ragaszkodnak. (Lásd még: 1/2017. [VII. 10.] MÜK-szabályzat.)

te felmutatott okirattal megegyező, a fordítandó dokumentumon szereplő aláírás és a kézjegy valódi, végül, de nem utolsósorban pedig azt, hogy a fordítás helyes.

5. Táblázatos összefoglalás a hitelesítés legfontosabb alaki-tartalmi kellékeiről

Mivel az elektronikus dokumentumok vonatkozásában a hitelesítési láncolat ellenőrzése megoldott, így az alábbi táblázat a papíralapú okiratok hitelességi kellékeit foglalja össze:

	Bíróság	Közjegyző (küllképviseleti hatóság)	Közigazgatási szerv (ingatlan-nyilvántartás)	Ügyvéd (jogtanácsos)	OFFI Zrt.
Okiratot kiállító megnevezése	x	x	x	x	x
Ügyszám (más azonosító)	x	x	x	x	x
Eljáró személy megnevezése	x	x	x	x	x
Jelen lévő egyéb személyek megnevezése	x	x	x	x	
Lefolytatott eljárási cselekmény vagy a jogügylet tartalma	x	x	x	x	x
Tanúsít-e valamit a megfelelő kellékekkel kiállított okirat (például megfelel a jogszabályoknak a benne foglalt nyilatkozat)		x		x	
Aggályos körülmény észlelése esetén megtagadható a közreműködés		x		x	x
Hatósági döntés	x	x	x		
Indokolás	x	x	x		
Eredeti a kiállítónál marad	x	x	x	x	
Hiteles másolat kiadható	x	x	x	x	x
Záradék (ellenjegyzés)	x	x	x	x	x
Aláírás	x	x	x	x	x
Pecset	x	x	x	x	x
Keltezés	x	x	x	x	x
Oldalak sorszámozása		x	x	x	
Törölni, átütni tilos		x			
Zsinórral összefűzés vagy összetűzés		x			x
Biztonsági papír vagy más hitelesítési kellékek (pl. biztonsági címke)			x		x
Minden oldalon a felek aláírása				x	

6. Összegzés – de lege ferenda

Összehasonlítva a többi „hiteles hely” modern és részletes szabályozásával, az OFFI Zrt. által készített hiteles fordításokra (fordításhitelesítésre) vonatkozó jogi szabályozás elavult, hiányos és széttöredezett. Fontos, hogy a probléma elsődlegesen a papíralapú dokumentumoknál merül fel, mert az elektronikus dokumentumok vonatkozásában az eIDAS-rendelet és az Eüsztv. megoldotta a hitelességi láncolat igazolásának kérdését.

Hiányzik egy olyan jogszabály, amely a belső szabályzatok és iránymutatások mellett részletesen meghatározza az OFFI Zrt. eljárási rendjét a fordítandó dokumentumok hitelességének ellenőrzésétől a hiteles fordítás kiállításáig, valamint, amely a jelenleg hatályosnál precízebben rögzíti a hiteles okiratok alakí és tartalmi kellékeit, arra az esetre nézve, amennyiben a jogalkotó továbbra is fontos közérdeknek találja az OFFI ellenőrzési jogosítványaink fenntartását bizonyos okiratfordítások esetén.

Álláspontom szerint az OFFI Zrt. által kiállított hiteles fordításnak az alábbiakat kellene tartalmaznia:

- a) az okiratot kiállító OFFI Zrt. megnevezése, székhelye, a nyilvántartást vezető hatóság megnevezése, cégjegyzékszám, adószáma, telefonszáma, e-mail-címe
- b) ügyszám
- c) az okiratot készítő szakfordító megnevezése, beosztása (külső megbízott esetén az erre történő utalás)
- d) a hiteles fordítást (fordításhitelesítést) kérelmező személy (szerv) neve, a Pp. szerinti azonosító adatai és elérhetőségei
- e) a fordítandó alapokirat megnevezése, azonosító adatai, az elvégzett hitelességi ellenőrzés módja, eredménye
- f) az okirat tárgya, vagyis a tényleges fordítás
- g) az eredeti dokumentum mindig maradjon az OFFI Zrt.-nél, és a kérelmező arról korlátlan számú hiteles másolat igénylésére legyen jogosult
- h) hitelesítési záradék
- i) az oldalakat folyamatos sorszámozással lássák el
- j) a több oldalból vagy mellékletből álló dokumentumot zsinórral úgy fűzzék össze, hogy az okirat sérelme nélkül ne legyen eltávolítható
- k) az okiratot külön sorszámmal és állami azonosítással ellátott biztonsági papírra nyomtassák
- l) tilos a belejavítás a kiállított dokumentumba
- m) a szakfordító a hiteles fordítás (fordításhitelesítés) minden oldalát lássa el kézzel
- n) az okiratot készítő szakfordító és az OFFI Zrt. illetékes szervezeti képviselőjének aláírása
- o) keltezés
- p) pecsét

- q) jogszabályban rögzíteni, hogy az a dokumentum, amely a fentieknek nem felel meg, nem minősül hitelesnek.

Szakmai álláspontom szerint az OFFI Zrt. mint tradicionális „hiteles hely” által kiállított okiratok hitelességéhez, ezen keresztül a szerződéses viszonyok tisztaságába és az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom erősítéséhez, végső soron a jogbiztonság magasabb fokának megteremtéséhez a javasolt szabályozás mielőbbi megalkotása szükséges.

Irodalom

- Anka Márton 2015. A földforgalmi csodák csodája, a biztonsági okmány. *Magyar Jog* 62. évf. 6. szám. 371–380.
- Boóc Ádám – Dömötör László – Sándor István – Szappanos Géza 2006. A hiteles fordítás jogi szabályozása Magyarországon. *Gazdaság és Jog* 14. évf. 11. szám. 20–24.
- Deák István 2015. A magyar közjegyzőség fejlődése. *Köztes-Európa* 7. évf. 1–2. szám. 82–92.
- Fazekas Marianna – Ficzere Lajos 2002. *Magyar közigazgatási jog*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Földi András – Hamza Gábor 1996. *A római jog története és intézményei*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Gál Judit 2008. Az elektronikus cégeljárásban benyújtandó okiratok kötelező alakiságai. *Céghírnök* 18. évf. 5. szám. 3–7.
- Galli Péter 2011. Az okiratfordítás gyakorlati problémái. In: Drót Júlia (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 26–39. (http://nyelvkozpont.szie.hu/sites/default/files/files/szakford_book_2011_2.pdf. Letöltve: 2018. június 21.)
- Galli Péter 2011. A hiteles fordítás helye a közigazgatásban. In: Drót Júlia (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 59–75.
- Hallgató Veronika – Patyi Gergely 2009. A formalizmus maradványai a XXI. században. *IAS* 5. évf. 1. szám. 233–237.
- Kengyel Miklós 2005. *A polgári perbeli bizonyítás gyakorlati kézikönyve*. Budapest: KJK–Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft.
- Kengyel Miklós 2010. *Magyar polgári eljárásjog*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Kisfaludi András 2003. Mitől közhiteles a közhiteles nyilvántartás? *Gazdaság és Jog* 11. évf. 7–8. szám. 3–15.
- Kisfaludy Zoltán 2011. A magyar állami fordításügy aktuális kérdései. *Jogelméleti Szemle* 4. évf. 3. szám 52–58.
- Kiss Daisy 2010. *Az ügyvédek nagy kézikönyve*. Budapest: Complex Kiadó Kft.
- Mezey Barna 2002. *Magyar Alkotmánytörténet*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Mezey Barna 2004. *Magyar Jogtörténet*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Németh Gabriella 2017. Igazságügyi etikai dilemmák és összefüggések a bírósági tolmácsolásban. In: (Horváth Ildikó szerk.) *Tolmácsolás a bíróságon. Esettanulmányok a bírósági tolmácsolás gyakorlatából*. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 14–23.
- Patyi András (szerk.) 2012. *Hatósági eljárásjog a közigazgatásban*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó.

- Petrik Ferenc (szerk.) 2017. *Polgári eljárásjog I–II. – új Pp. – Kommentár a gyakorlat számára.* Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó.
- Ruttner Veronika 2015. A hiteles fordítás szükségességének kérdése a polgári eljárásban. A polgári peres eljárás során keletkezett bírósági határozatoknak a bíróság által, saját hatáskörben, idegen nyelvre történő fordításáról. *Jogtudományi Közlöny* 1. szám 61–65.
- Wopera Zsuzsa (szerk.). 2017. *A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény magyarázata.* Budapest: Wolters Kluwer.

Certification as a Legally Justified Activity. Beyond the content of the documents issued by OFFI Ltd, several questions and uncertainties are raised concerning the following issues when producing certified translations (certifying translations): What types of documents (original documents, counterparts, certified copies) may be accepted as the source of certified translations? What is the scope of responsibility of OFFI Ltd when examining the authenticity of documents? What tools are or may be available for checking the form or content of documents?

The purpose of this paper is to review – through the presentation of the concept of “certified documents” and the main legislation concerning the contemporary “places of authentication” – the solutions implemented so far through regulations and the minimal requirements in terms of form and content which should be included in future legislation, as well as the necessary elements to be included in officially certified documents issued by OFFI Ltd. The study also recommends a document certification procedure.

Keywords: competitiveness, legal certainty, public task, legal uncertainty, authenticity